

Effecten op beschermde soorten en gebieden bij voortzetting bedrijfsactiviteiten van Valewaard BV en Ijsselbeton CV

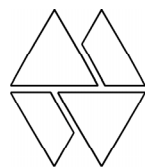
Oriënterend onderzoek in het kader van de
natuurwetgeving

D. Emond
D. Wansink

Effecten op beschermde soorten en gebieden bij voortzetting
bedrijfsactiviteiten van Valewaard BV en IJsselbeton CV

Oriënterend onderzoek (*quick scan, voortoets*) in het kader van de
natuurwetgeving

D. Emond
D. Wansink

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 - 512710, Fax 0345 - 519849
e-mail wbb@buwa.nl website: www.buwa.nl

opdrachtgever: Valewaard BV / IJsselbeton CV

31 mei 2010
rapport nr. 10-094

Status uitgave: definitief rapport
Rapport nr.: 10-094
Datum uitgave: 31 mei 2010
Titel: Effecten op beschermde soorten en gebieden bij voortzetting bedrijfsactiviteiten van Valewaard BV en IJsselbeton CV
Subtitel: Oriënterend onderzoek (*quick scan, voortoets*) in het kader van de natuurwetgeving
Samenstellers: drs. Ing. D. Emond
Drs. D. Wansink
Aantal pagina's inclusief bijlagen: 60
Project nr.: 10-136
Projectleider: Drs. D. Wansink
Naam en adres opdrachtgever: IJsselbeton BV / Valewaard BV
Havikerwaard 8A, 6994 JD De Steeg
Referentie opdrachtgever: e-mail d.d. 07-04-2010
Akkoord voor uitgave: ir. E.J.F. de Boer
Teamleider

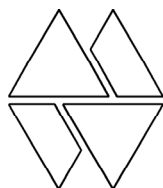
Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / IJsselbeton CV / Valewaard BV

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2001.

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 - 512710, Fax 0345 - 519849
e-mail wbb@buwa.nl website: www.buwa.nl

Voorwoord

De bedrijfsactiviteiten van Valewaard BV en IJsselbeton CV in de Valewaard en Havikerwaard dienen getoetst te worden aan de vigerende wet- en regelgeving. De Provincie Gelderland heeft aangegeven dat hiervoor een toetsing in het kader van de Natuurbeschermingswet dient te worden uitgevoerd. Daarnaast zal bij de voortzetting van de bedrijfsvoering rekening gehouden moeten worden met het huidige voorkomen van soorten planten en dieren die beschermd zijn krachtens de Flora- en faunawet, en met de wezenlijk waarden en kenmerken van de EHS.

Valewaard BV en IJsselbeton CV hebben Bureau Waardenburg opdracht verstrekt om een oriënterend onderzoek / *quick scan* naar beschermde soorten in het plangebied uit te voeren, alsmede een voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en een EHS-toetsing. In dit rapport wordt verslag gedaan van de bevindingen.

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

D. Wansink projectleiding, rapportage, veldwerk en fotografie
D. Emond veldwerk, rapportage.

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hen uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het Kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem is ISO gecertificeerd.

Vanuit Valewaard BV en IJsselbeton CV werd de opdracht begeleid door de heer P. de Kinkelder.

Inhoud

Voorwoord	3
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doel	7
1.2 Aanpak natuurtoets	9
1.3 Het plangebied	10
1.4 De bedrijfsactiviteiten en mogelijke effecten	12
1.5 Bronnenonderzoek	15
2 Effecten op flora en fauna	17
2.1 Flora	17
2.2 Vissen	17
2.3 Amfibieën	19
2.4 Reptielen	20
2.5 Grondgebonden zoogdieren	21
2.6 Vleermuizen	23
2.7 Vogels (met jaarrond beschermde nestplaats)	24
2.8 Beschermde soorten ongewervelden	24
3 Effecten Natura 2000	25
3.1 Invloedsfeer van het project	25
3.2 Vogelrichtlijnsoorten	26
3.3 Habitattypen	32
3.4 Habitatrichtlijnsoorten	33
4 Effecten EHS	35
4.1 Toetsingskader	35
4.2 Effecten op de algemene kernkwaliteiten	35
4.2 Effecten op de kernkwaliteiten van de IJsselvallei	36
4.3 Robuuste verbindingen	36
4.4 Natuurdoeltypen	37
5 Conclusies en aanbevelingen	39
5.1 Flora- en faunawet	39
5.2 Natura 2000	39
5.3 Ecologische Hoofdstructuur	41
5.4 Aanbevelingen	41
6 Literatuur	43
Bijlage 1 Wettelijk kader	45

Bijlage 2	Gebiedsdocument IJsseluitwaarden	51
Bijlage 3	EHS Gelderland.....	55
Bijlage 4	Veldformulier	59

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De bedrijfsactiviteiten van Valewaard BV en IJsselbeton CV in de Valewaard en Havikerwaard dienen getoetst te worden aan de vigerende wet- en regelgeving. De Provincie Gelderland heeft aangegeven dat hiervoor een toetsing in het kader van de Natuurbeschermingswet dient te worden uitgevoerd. Daarnaast zal bij de voortzetting van de bedrijfsvoering rekening gehouden moeten worden met het huidige voorkomen van soorten planten en dieren die beschermd zijn krachtens de Flora- en faunawet, en met de wezenlijk waarden en kenmerken van de EHS.

De bedrijfslocatie grenst aan het Natura 2000-gebied IJsseluiterwaarden, een deel van de activiteiten vinden plaats binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied en de EHS.

Bij de uitvoering van de voorgenomen activiteiten zal rekening moeten worden gehouden met het huidige voorkomen van krachtens de Flora- en faunawet beschermde soorten planten en dieren. Als de voortzetting van de bedrijfsactiviteiten naar verwachting leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, zal moeten worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet moet worden verkregen (zie Bijlage 1). Bovendien dient rekening te worden gehouden met eventuele effecten op beschermde natuurgebieden.

De voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van een oriënterend veldonderzoek naar beschermde soorten en habitattypen. Deze rapportage geeft antwoord op de volgende vragen:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig en/of kunnen in het plangebied verwacht worden (Hoofdstuk 2)?
- Welke functie heeft het plangebied voor de aanwezige beschermde natuurwaarden (Hoofdstuk 2)?
- Welke effecten op beschermde natuurwaarden heeft de ingreep (Hoofdstuk 2)?
- Worden verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden? Zo ja, welke (Hoofdstuk 2)?
- Moet hiervoor ontheffing worden aangevraagd (Hoofdstuk 5)?
- Is nader onderzoek nodig (Hoofdstuk 5)?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie (vermindering) en compensatie van schade aan beschermde natuurwaarden (Hoofdstuk 5)?

Deze rapportage kan dienst doen bij de onderbouwing van de ontheffingsaanvraag ex artikel 75 in het kader van de Flora- en faunawet. De beoordeling van het voorkomen

van en effecten op beschermde soorten is opgesteld op basis van de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

Tevens zal rekening moeten worden gehouden met de instandhoudingsdoelen van de Natuurbeschermingswet 1998 en met de wezenlijk waarden en kenmerken van de EHS.

Natuurbeschermingswet 1998

Het terreinen van Valewaard BV / IJsselbeton CV liggen deels binnen en deels net buiten het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel'. De Natuurbeschermingswet 1998 vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouden van bijzondere natuurgebieden in Nederland.

Projecten en handelingen die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer zijn verboden. Hiervoor kan door het bevoegd gezag (in dit geval Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland) vergunning worden verleend op grond van artikel 19d. Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden (zie Bijlage 1). In deze rapportage worden, in relatie tot de ingreep, de volgende vragen behandeld:

- Zijn negatieve effecten op het Natura 2000-gebied uit te sluiten (Hoofdstuk 3)?
- Zo nee, is vervolgonderzoek noodzakelijk (Hoofdstuk 3)?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie of compensatie van schade aan beschermde natuurwaarden (Hoofdstuk 5)?
- Moet een vergunning worden aangevraagd (Hoofdstuk 5)?

Deze rapportage kan dienst doen bij de onderbouwing van een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een beschrijving van de instandhoudingsdoelen en wezenlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied is opgenomen in Bijlage 2.

EHS

Het plangebied is gelegen in de directe nabijheid van het EHS-gebied 'Uiterwaarden IJssel'. In of in de nabijheid van EHS-gebied geldt het 'nee, tenzij'-principe: nieuwe plannen of projecten zijn niet toegestaan als ze de wezenlijke (potentiële) waarden en kenmerken van het EHS-gebied *significant* aantasten, tenzij er sprake is van redenen van groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn. De schade dient in dat geval door mitigerende maatregelen zoveel mogelijk beperkt te worden. De restschade dient te worden gecompenseerd.

Betreffende de EHS-toetsing geeft de voorliggende rapportage antwoord op de volgende vragen:

- Welke effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS heeft de ingreep in het plangebied (Hoofdstuk 4)?
- Zijn deze effecten als *significant* te kwalificeren (Hoofdstuk 4)?

- Is voor uitvoering van de werkzaamheden een vergunning nodig (Hoofdstuk 5)?

Een beschrijving van de wezenlijke kenmerken van het EHS gebied is opgenomen in Bijlage 3.

1.2 Aanpak natuurtoets

De natuurtoets betreft een beoordeling van de huidige aanwezigheid van in het kader van de natuurwetgeving beschermde habitattypen en beschermde soorten planten en dieren in het plangebied en in het nabij gelegen deel van het Natura 2000-gebied. Verder zijn de functie van het plangebied en de directe omgeving voor deze habitattypen en soorten beschreven en de te verwachten directe en indirecte effecten van de voorgenen ingreep op deze habitattypen en soorten en het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel. De natuurtoets vindt plaats op grond van:

- Bronnenonderzoek
- Oriënterend terreinbezoek
- Expert judgement.

Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen, is het Natuurloket op internet (www.natuurloket.nl) bezocht en zijn diverse verspreidingsatlassen van relevante soortgroepen en (jaar)verslagen van Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's) geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Oriënterend terreinbezoek

Het plangebied is op 30 maart 2010 bezocht. Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc). Op basis van terreinkenmerken is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

Expert judgement

De *quick scan* is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitel geven over de afwezigheid van soorten. De *quick scan* betreft geen veldinventarisatie. Een veldinventarisatie omvat verscheidene opnamerondes die seizoensgebonden zijn en volgens standaardmethoden worden uitgevoerd. Daarom is expert judgement toegepast om de geschiktheid van het plangebied voor mogelijk voorkomende soorten te beoordelen.

1.3 Het plangebied

Het plangebied is gelegen in de Havikerwaard en de Valewaard, in de uiterwaarden van de IJssel, tussen de dorpen De Steeg en Giesbeek. Het zand en grind wordt gewonnen in de Valeplas, het noordelijk deel van recreatieplas Rhederlaag. De Valeplas is ontstaan door jarenlange zandwinning. De overslag- en opslaglocatie van delfstoffen bevinden zich direct langs de IJssel. Een tweede opslaglocatie is gelegen aan de zuidrand van de recreatieplas Rhederlaag, op de zuidoever van de Lathumseplas.

Foto 1. Overslaglocatie langs de IJssel.

Foto 2. Opslaglocatie langs de IJssel; gelegen naast de locatie van foto 1. In de achtergrond het ganzenfoeragegebied.

De verwerking vindt plaats op het bedrijfsterrein, ten noordoosten van de weg Havikerwaard. Het bedrijfsterrein is deels verhard en bestaat uit een kantoorgebouw, een woonhuis, diverse loodsen en installaties en bergen met diverse delfstoffen (zand, verschillende afmetingen grind). Grenzend aan het bedrijfsterrein ligt een grote plas, welke tevens is ontstaan door zandwinning. Zandwinning is hier gestopt, maar er worden in het noordwestelijke deel wel nog schiereilanden gecreëerd met behulp van terugloopspecie en overmaat. De oevers van de plas zijn grotendeels afgewerkt met overmaat. Langs de randen van het bedrijfsterrein en de oever van de plas groeien diverse bomen en struiken (zie foto's).

Foto 3. Oeverlijn rondom het bedrijfsterrein. In de voorgrond een van de plekken waar overmaat wordt gestort.

Foto 4. Bedrijvigheid op het bedrijfsterrein.

1.4 De bedrijfsactiviteiten en mogelijke effecten

De effecten op beschermde soorten zijn beoordeeld op basis van de bestaande bedrijfsactiviteiten. De activiteiten betreffen in feite het gehele proces van zandwinning tot en met sorteren, opslag en afvoer. Zoals hierboven staat beschreven worden hiervoor verschillende locaties gebruikt. Daarnaast zijn op het bedrijfsterrein een aantal ingrepen gepland. Het productieproces is als volgt:

In de Valeplas wordt met behulp van een zuiger zand en grind gewonnen. Het gewonnen zand en grind wordt met boten naar de overslaghaven langs de IJssel gebracht. Hiervandaan wordt het materiaal op transportbanden geladen richting het bedrijfsterrein. Hierbij wordt gewerkt met 'natte productie': zand en grind komt nat van de boot het terrein op en wordt meteen geclassificeerd. In perioden dat het lang droog is en er niet wordt gewerkt (zomervakantie) wordt er gespreeid om stuiven tegen te gaan. Fijn zand wordt meteen weggebracht. Grof zand wordt geclassificeerd en vervolgens opgeslagen op het bedrijfsterrein. Overmaat (ongeschikt materiaal van 50 tot 100 mm groot) wordt eens per twee weken op twee plekken langs de oevers van het bedrijfsterrein gestort. Het gaat om circa 100 ton per storting. Overmaat en terugloopspecie wordt ook ten noordwesten van het bedrijfsterrein in de oude zandwinplas gestort. Hiermee worden schiereilanden gecreëerd. Gewonnen grind wordt aan de overzijde van het bedrijfsterrein opgeslagen. Daarnaast wordt zand opgeslagen op de zuidoever van de Lathumse Plas.

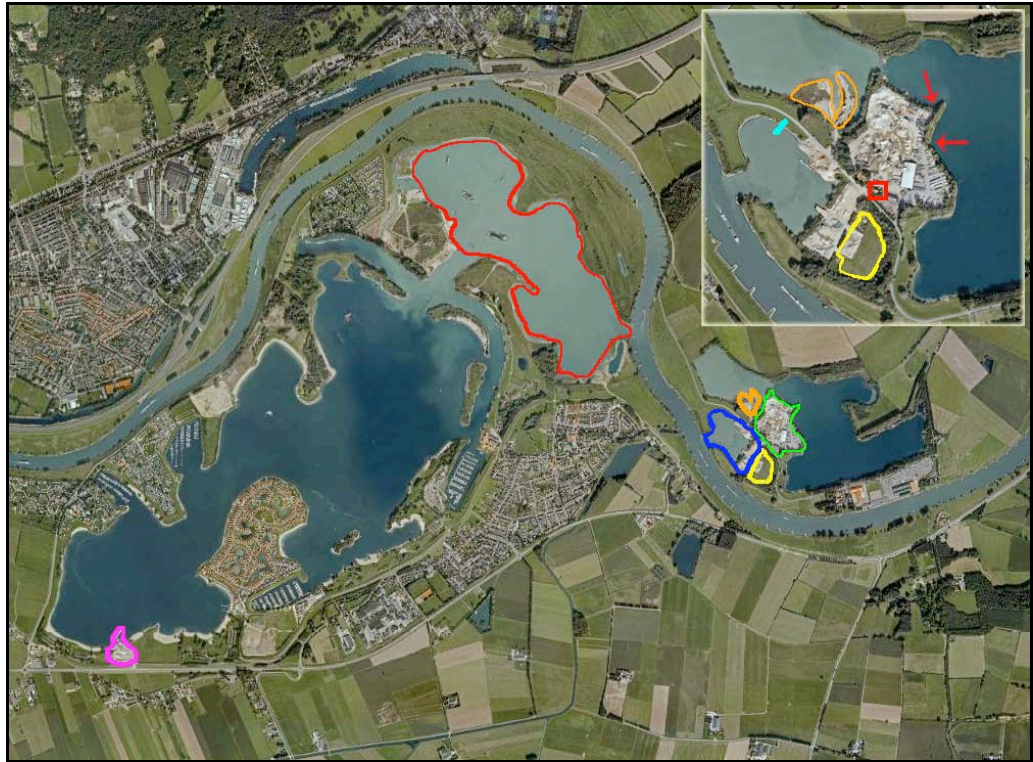
Daarnaast zijn enkele eenmalige ingrepen gepland of in uitvoering:

- aanleg nieuwe aanlegsteiger in de overslaghaven;
- slopen van een fabriekshal, waarna er een nieuwe wordt gebouwd;
- renovatie van het woonhuis op het fabrieksterrein.

Deze activiteiten en ingrepen kunnen worden omschreven als ingrepen in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. De ingreep wordt niet uitgevoerd volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Voor het uitvoeren van de activiteiten en de ingrepen geldt een vrijstelling van soorten in tabel 1 van de Flora- en faunawet (zie Bijlage 1).

De activiteiten en de ingrepen kunnen verschillende effecten op de beschermde flora en fauna hebben. Hieronder volgt een beschrijving van de effecten die in het plangebied mogelijk zijn:

1. Verlies van areaal / biotoop.
2. Verstoring door beweging, licht en geluid gedurende de werkzaamheden.
3. Verstoring door beweging, licht en geluid in de gebruiksfase.
4. Verdwijnen samenhang / toename versnippering.
5. Effecten van emissies.
6. Effecten van veranderingen in grondwaterhuishouding.

Figuur 1.1. Ligging van de verschillende planlocaties. Grote kaart: roze = opslag Lathumse Plas, rood = zandwinning in Valeplas, blauw = overslaghaven, groen = bedrijfsterrein met classificeermachines, kantoor en woonhuis, geel = nieuwe grindopslag, oranje = schiereilanden in de oude zandwinplas. Inzet: geel = nieuwe grondopslag, oranje = schiereilanden, lichtblauw = locatie nieuwe aanlegsteiger, rood vierkant = te renoveren woonhuis, rode pijlen = locaties waar overmaat wordt gestort.

Ad 1. Verlies van areaal/biotoop

Plaatsen waar dit mogelijk optreedt zijn de twee locaties waar overmaat wordt gestort, de locatie waar met behulp van terugloopspecie en overmaat schiereilanden worden gecreëerd, de locatie waar de nieuwe aanlegsteiger komt, de locatie van het huis dat wordt gerenoveerd en de locatie waar grind wordt opgeslagen.

In de Valeplas wordt zand en grind van de bodem opgezogen, waardoor de bodem verandert. Tevens treedt vertroebeling van het water op, waardoor het doorzicht op de winlocatie sterk vermindert. Dit is echter een continu proces dat al gaande was voordat het gebied als Natura 2000-gebied of EHS werd aangewezen. Het verder verdiepen van de Valeplas leidt niet tot vergroting van de plas in horizontale richting, waardoor voor eventueel aanwezige plant- en diersoorten het effect op hun leefgebied niet verandert ten opzichte van de bestaande situatie. Hetzelfde geldt voor de opslagplaats op de zuidoever van de Lathumse Plas. Deze twee locaties worden daarom in de analyses in de volgende hoofdstukken niet meegenomen. Bovendien is voor de zandwinning in de Valeplas al in 2008 vergunning inzake de Natuurbeschermingswet verleend (aan RGV Delfstoffen B.V. (zaaknr. 2008-003579)).

Ad 2. Verstoring tijdens uitvoeren van de ingreep

De aanleg van de nieuwe steiger en de renovatie van het woonhuis zijn de enige ingrepen met een tijdelijk karakter. Bij de uitvoering van deze ingrepen zal er tijdelijk extra verstoring door geluid en beweging van mensen en machines optreden.

Ad 3. Verstoring tijdens gebruiksfase

De werkzaamheden (zand/grindwinning, vervoer, verwerking, opslag) vinden plaats tussen 06:00 en 23:00 uur; in uitzonderingsgevallen (12x/jaar) 24 uur per etmaal. Hierbij kan sprake zijn van geluid- en lichtverstoring. Naar de geluidverstoring is recent onderzoek verricht (Wensink, 2010). Hieruit blijkt dat het geluidniveau op het bedrijfsterrein onder de grens van 50 dB blijft (47 dB overdag, 46 dB 's avond en 38 dB 's nachts). Buiten het bedrijfsterrein neemt het geluidniveau af met toenemende afstand; Valewaard BV en IJsselbeton CV liggen op een gezoneerd industrieterrein. Er kan worden gesteld dat geluidverstoring in het plangebied niet relevant is. Indien de aanbevelingen in het onderzoeksrapport van Wensink (2010) worden opgevolgd zal het geluidniveau bovendien nog verder dalen.

Lichtverstoring treedt dagelijks op, maar 's winters meer (kortere daglichtfase) dan 's zomers. De lichtverstoring is al aanwezig sinds de start van de bedrijven, ofwel al enige decennia. In de nieuwe situatie treedt hierin geen verandering op.

De boten die het materiaal van de Valeplas naar het bedrijfsterrein brengen zorgen voor golfslag dat effect kan hebben op de oevervegetaties. In de nieuwe situatie wordt geen toename van het aantal vaarten verwacht.

Ad 4. Samenhang / versnippering

Het plangebied ligt in de Havikerwaard. De Havikerwaard is een van de locaties waar een 'Groene ecologische Poort' tussen de Veluwe en de IJssel ontwikkeld dient te worden. In hoofdstuk 4 wordt dit uitgebreid behandeld.

Ad 5. Emissies

De activiteiten leiden niet tot veranderingen in stikstofbelasting, fosfaatbelasting en voedingsstoffen in wateren. Effecten als gevolg van de emissie van schadelijk stoffen worden in dit rapport daarom niet nader besproken.

Ad 6. Grondwater

De activiteiten op en rond het fabrieksterrein en de overslaghaven leiden niet tot veranderingen in de grondwaterhuishouding. Ook het verdiepen van de Valeplas heeft geen gevolgen voor de grondwaterhuishouding. Dit is enkele decennia geleden onderzocht, voordat met de zandwinning in dit gebied werd begonnen. Effecten met betrekking tot de grondwaterhuishouding worden in dit rapport daarom niet besproken.

Ten aanzien van de volgende parameters worden op voorhand geen relevante effecten op beschermde soorten verwacht:

- Effecten van veranderingen in recreatief gebruik
- Effecten van trillingen
- Effecten van veranderingen in verkeersintensiteit

Deze parameters zijn in deze studie verder buiten beschouwing gelaten.

1.5 Bronnenonderzoek

Het bedrijfsterrein en de overslag- en opslaglocatie liggen in de kilometerhokken x:202 / y:445 en x:203 / y:445. Een eerste indruk van mogelijk aanwezige beschermde soorten geeft het Natuurloket (www.natuurloket.nl zie tabel 1.1).

Van de gegevens beschikbaar van het Natuurloket zijn in het kilometerhok 202/445 de soortgroepen vaatplanten, mossen, watervogels, amfibieën, vissen, libellen en sprinkhanen redelijk tot goed onderzocht. Van de soortgroepen zoogdieren en amfibieën zijn hierbij vier respectievelijk drie soorten van Tabel 2-3 van de Flora- en faunawet aangetroffen.

Tabel 1.1. Rapportage Natuurloket voor kilometerhok x:202 / y:445. FF1 = Flora- en faunawet categorie 1 (vrijstelling); FF23 = Flora- en faunawet categorie 2 of 3 (strik(er) beschermd); H/V = Habitatrichtlijn / Vogelrichtlijn; RL = Rode lijst

Rapportage voor kilometerhok X:202 / Y:445								
Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	2				3	goed	-	1991-2007
Mossen						goed		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren	4	4		4	1	slecht	51-100%	1997-2007
Broedvogels			3		1	slecht	0%	1996-2007
Watervogels			54			goed	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën	5	3		3	2	goed	51-100%	1992-2007
Vissen					3	goed	0%	1992-2007
Dagvlinders						matig		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						redelijk		1993-2007
Sprinkhanen					0	redelijk		1993-2007
Overige ongewervelden				1		slecht	1-10%	1993-2007

In het kilometerhok 203/445 is van elk van de soortgroepen zoogdieren, reptielen en amfibieën één soort van Tabel 2-3 aangetroffen (z.o.z.). Met uitzondering van vaatplanten, mossen en sprinkhanen zijn de overige soortgroepen slecht tot niet onderzocht.

Tabel 1.2. Rapportage Natuurloket voor kilometerhok x:203 / y:445. FF1 = Flora- en faunawet categorie 1 (vrijstelling); FF23 = Flora- en faunawet categorie 2 of 3 (strik(er) beschermd); H/V = Habitatrictlijn / Vogelrichtlijn; RL = Rode lijst

Rapportage voor kilometerhok X:203 / Y:445								
Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten						goed	-	1975-2007
Mossen						goed		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						slecht		1992-2007
Zoogdieren	4	1		1	1	slecht	51-100%	1997-2007
Broedvogels			5			goed	0%	1996-2007
Watervogels			54			goed	0%	96/97-06/07
Reptielen		1			1	matig	0%	1992-2007
Amfibieën	1	1		1		slecht	51-100%	1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						niet		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						niet		1993-2007
Sprinkhanen					0	redelijk		1993-2007
Overige ongewervelden						slecht		1993-2007

Om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van in de regio voorkomende beschermde soorten is gebruik gemaakt van openbaar toegankelijke en betrouwbare bronnen, waaronder verspreidingsatlassen, recente artikelen en internetsites (zie literatuurlijst).

2 Effecten op flora en fauna

2.1 Flora

Huidige functie plangebied

Het bedrijfsterrein is grotendeels verhard en in gebruik als tijdelijke opslag van zand en grind. De oevers van de aangrenzende plas zijn half verhard met grof grind en deels begroeid met wilg. Voor strikt beschermde plantensoorten, die kenmerkend zijn voor het rivierengebied, ontbreken hier geschikte groeiplaatsen.

De locatie voor de nieuwe aanlegsteiger in de overslaghaven bestaat uit dijkvegetatie met diverse algemene plantensoorten die duiden op voedselrijke omstandigheden. Dijken zijn in potentie geschikt voor soorten van stroomdalgraslanden. Hiervoor dient echter sprake te zijn van voedselarme en kalkrijke groeiomstandigheden. De aangetroffen vegetatie wijst er allerm minst op dat groeiplaatsen van soorten als echte salie en wilde marjolein voorkomen. Restanten van deze soorten (voor zover zichtbaar) zijn niet aangetroffen.

Op grond van de aangetroffen vegetaties en terreinkenmerken worden geen andere beschermde soorten verwacht.

Voor effecten op grond van de Habitatrichtlijn beschermde natuurlijke habitats wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

Effecten en verbodsbepalingen

Binnen het plangebied waar bedrijfsactiviteiten plaatsvinden of ruimtelijke ingrepen zijn gepland bevinden zich geen geschikte groeiplaatsen van (strikt) beschermde soorten vaatplanten. Van een overtreding van verbodsbepalingen is derhalve geen sprake en is een ontheffingsaanvraag niet aan de orde.

2.2 Vissen

Huidige functie plangebied

Gezien de ligging van het plangebied aan de IJssel kan een groot aantal soorten worden opgesomd die uit de directe omgeving bekend zijn. Een groot deel van deze soorten komt tijdens hoogwater in de uiterwaarden terecht waar ze worden aangetroffen in plassen en sloten (Emond *et al.*, 2010). Ter hoogte van het plangebied zijn waarnemingen van de strikt beschermde soorten bittervoorn, kleine modderkruiper en rivierdonderpad bekend (Van Kessel *et al.*, 2009). Van de grote modderkruiper zijn geen waarnemingen bekend uit de aanliggende IJsseluiterwaarden. Andere strikt beschermde soorten die bekend zijn uit de IJsseluiterwaarden (in dit geval IJsselsprong) zijn Europese meerval, bermpje en witvingrondel (Emond *et al.*, 2010).

Van de zandwinplas in de Havikerwaard zijn geen verspreidingsgegevens van vissen bekend.

Tijdens het veldbezoek zijn de oevers van de zandwinplas in de Havikerwaard met behulp van een schepnet bemonsterd. Hierbij zijn geen vissen gevangen. Gezien de stenige oevers is deze methode overigens ook niet toereikend om een soort als de rivierdonderpad aan te treffen. Deze soort schuilt onder stenen. Andere vangtechnieken, waaronder elektrisch vissen (DEKA), kunnen effectiever zijn; hoewel ook die ten aanzien van de rivierdonderpad geen succes garanderen. Desondanks kan wel een uitspraak worden gedaan over de geschiktheid van de oeverzone voor de hierboven genoemde soorten. Gezien het ontbreken van oever- en watervegetatie rondom het bedrijfsterrein kunnen soorten als kleine modderkruiper, bittervoorn en bierpje hier worden uitgesloten. De mogelijkheid bestaat dat deze drie soorten wel langs de noord- en noordoostoever van de plas voorkomen, omdat zich daar rietvegetaties bevinden. Voorkomen van de rivierdonderpad langs de oevers van het bedrijfsterrein kan echter niet worden uitgesloten. Een stenige oever vormt in principe geschikt leefgebied voor deze soort.

De Valeplas vormt vanwege het geringe doorzicht en de kale oevers geen geschikt leefgebied voor (strikt) beschermde vissoorten. Ook in de overslaghaven is het doorzicht laag, maar door de aanwezigheid van enige oevervegetatie is het voorkomen van bittervoorn, kleine modderkruiper en bierpje niet uit te sluiten. Een deel van de oever is stenig en biedt mogelijk leefgebied aan rivierdonderpad.

Effecten en verbodsbepalingen

De voormalige zandwinplas is mogelijk geschikt leefgebied voor bittervoorn, kleine modderkruiper, bierpje en rivierdonderpad. Hiervan is alleen de rivierdonderpad relevant voor de oeverzone rondom het bedrijfsterrein (zie boven).

Rivierdonderpadden zijn erg honkvast; de bewegingsruimte van de afzonderlijke individuen is beperkt tot enkele meters. Het dier verplaatst zich maximaal ongeveer 15-20 m en zwemt zelden in open water of boven een kale ondergrond. Het dispersievermogen over langere afstanden is gering. De soort houdt zich bij voorkeur op in holtes in stenige oevers. Een groot deel van de oevers van het bedrijfsterrein biedt dit type leefgebied. Op de drie plekken waar materiaal (overmaat en terugloop) wordt gestort zijn de leefomstandigheden echter niet geschikt. Het materiaal is te fijn (zand en overmaat van 50 - 100 mm) om geschikte holtes te vormen. Op de twee plekken waar alleen overmaat wordt gestort is de bodem vanwege de helling bovendien instabiel (zie foto 3 op pagina 11). Daarnaast wordt hier eens in de twee weken nieuwe overmaat gestort; op de derde plek, waar schiereilanden worden gemaakt, is dit een continu proces. De verstoring die dit oplevert maakt deze drie plekken ook ongeschikt voor vestiging door rivierdonderpadden.

In de huidige situatie is in de voormalige zandwinplas geen sprake van verlies van leefgebied voor rivierdonderpadden. De kans dat een of meerdere dieren zich op de plekken waar materiaal wordt gestort vestigen gedurende de perioden dat er niet wordt gestort is

bovendien verwaarloosbaar klein. Bezoeken vanuit omliggende oevers treedt door de honkvastheid van de soort nauwelijks op en het bodemmateriaal is ongeschikt om verblijfplaatsen te vormen. Een ontheffing inzake de Flora- en faunawet is niet nodig.

De bouw van de nieuwe aanlegsteiger in de overslaghaven leidt, indien aanwezig, tijdelijk tot verstoring van kleine modderkruiper, bittervoorn, bermpje en rivierdonderpad die mogelijk langs de oever verblijven. De verstoring kan beperkt blijven door de werkzaamheden in het najaar uit te voeren. In dat geval is er geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding en is een ontheffing niet nodig.

Effecten ten gevolge van de werkzaamheden in de Valeplas zijn niet aan de orde.

Tabel 2.1 Te verwachten effecten op beschermde soorten vissen, rekening houdend met de mitigerende maatregelen van § 5.4.

Soort	Voorkomen	Effecten	Overtreding verbodsbepalingen
Bittervoorn	mogelijk, maar niet ter hoogte van bedrijfsterrein	verstoring tijdens bouw nieuwe steiger	geen
Kleine modderkruiper	mogelijk, maar niet ter hoogte van bedrijfsterrein	verstoring tijdens bouw nieuwe steiger	geen
Bermpje	mogelijk, maar niet ter hoogte van bedrijfsterrein	verstoring tijdens bouw nieuwe steiger	geen
Rivierdonderpad	mogelijk langs alle oevers	verstoring tijdens bouw nieuwe steiger	geen

2.3 Amfibieën

Huidige functie plangebied

Uit de omgeving van het plangebied zijn de strikt beschermde soorten kamsalamander, poelkikker en rugstreeppad bekend (Spitzen – van der Sluijs *et al.*, 2007). Alle drie de soorten zijn kenmerkend voor het rivierengebied met als kanttekening dat alleen de rugstreeppad zich kan handhaven in het dynamische deel van het rivierbed.

Kamsalamander en poelkikker prefereren de laag dynamische delen waar de rivier nog nauwelijks invloed op heeft zoals poelen, kolken, kleiputten en sloten, welke bij voorkeur door kwel worden gevoed. De wateren zijn bij voorkeur visvrij en met voldoende oever- en waterplanten. Binnen het plangebied komen deze type wateren niet voor. De plas om het bedrijfsterrein is te diep, bevat vis en kenmerkt zich niet door

een goed ontwikkelde vegetatie. De betreffende waarnemingen uit het Natuurloket zijn dan ook hoogstwaarschijnlijk afkomstig van de wateren ten zuiden van de IJssel (onder Giesbeek).

Tijdens het veldbezoek op 30 maart zijn geen van bovengenoemde soorten aangetroffen. Ook relatief algemene soorten, die weinig eisen stellen aan hun leefomgeving, zoals gewone pad en bruine kikker zijn niet aangetroffen, noch zijn eisnoeren en –klompen gevonden.

In voorjaar 2010 zijn langs de noordoever van de oude zandwinplas rugstreeppadden gehoord (www.waarneming.nl). Ook in het natuurreserveaat Valewaard zijn rugstreeppadden gehoord (www.waarneming.nl). Het is echter onwaarschijnlijk dat voortplanting van rugstreeppadden plaatsvindt op de plekken waar ingrepen plaatsvinden, omdat hier geschikt voortplantingswater, zoals ondiepe wateren (ondergelopen weilanden, voormalige kleiputten) met kale, zon beschenen oevers, ontbreekt. Het bedrijfsterrein vormt in principe wel geschikt overwinteringbiotoop. In de grind- en zandbergen, tussen het puin en onder betonplaten zijn potentiële overwinteringplekken. Op deze plaatsen verandert met de nieuwe ingrepen niets, zodat de omstandigheden voor overwintering van rugstreeppadden op deze plekken gelijk blijft en derhalve een ontheffing niet nodig is.

Effecten en verbodsbepalingen

De directe omgeving van het plangebied heeft betekenis voor de strikt beschermde rugstreeppad (Tabel 3 van de Flora- en faunawet). Met de beoogde ingrepen worden echter geen verbodsbepalingen overtreden en is het aanvragen van een ontheffing niet aan de orde.

Tabel 2.2 Te verwachten effecten op beschermde soorten amfibieën, rekening houdend met de mitigerende maatregelen van § 5.4.

Soort	Voorkomen	Effecten	Overtreding verbodsbepalingen
Rugstreeppad	Zeker in de directe omgeving, maar niet op de plekken waar ingrepen plaatsvinden.	geen	geen

2.4 Reptielen

Huidige functie plangebied

Uit de directe omgeving van het plangebied is het voorkomen van de ringslang bekend (Spitzen – van der Sluijs *et al.*, 2007). Uiterwaarden vormen geschikt leefgebied (voortplanting en jacht) voor de ringslang. De verspreiding in de IJsseluiterwaarden is echter verre van compleet. Ter hoogte van het plangebied zijn de waarnemingen afkomstig van Landgoed Bingerden, aan de zuidzijde van de IJssel (Spitzen – van der

Sluijs *et al.*, 2007). Het plangebied zelf vormt vrij marginaal foerageergebied. Hoge dichtheden amfibieën (stapelvoedsel van de ringslang) ontbreken waardoor eigenlijk weinig te halen valt. Mogelijk dat incidenteel een zwervend exemplaar wordt waargenomen, maar niet meer dan dat.

Effecten en verbodsbepalingen

Het plangebied heeft geen functionele betekenis voor reptielen, zoals de ringslang. Met de beoogde ingrepen en activiteiten worden geen verbodsbepalingen overtreden en is het aanvragen van een ontheffing niet aan de orde.

2.5 Grondgebonden zoogdieren

Huidige functie plangebied

Uit de directe omgeving van het plangebied zijn de strikt beschermde otter en bever bekend. Van de otter worden sinds 2008 sporen gevonden rondom Doesburg (werkgroep Gelderse Poort). De dieren zijn afkomstig van het uitzettingsproject uit Overijssel in 2002 en zwermen langzaam uit naar andere geschikte leefgebieden. De otter is gebaat bij gebieden met zoveel mogelijk oeverlengte met voldoende vegetatie als dekking. Gezien het voorkomen bij Doesburg (hemelsbreed nog geen vijf kilometer) kan incidentele aanwezigheid van de otter tijdens zijn voedseltochten niet worden uitgesloten. De soort is 's nachts actief, waarbij voornamelijk op vis wordt gejaagd. In hoeverre de plas aan deze eisen kan voldoen, en dus van enige betekenis is, is onbekend.

Een soort die zeker rondom het plangebied voorkomt is de bever. Tijdens het veldbezoek zijn langs de oever van het bedrijfsterrein diverse vraatsporen (ouder dan een jaar) aangetroffen. Aan de oostoever van de plas zijn meer recente sporen gevonden. Navraag bij de Beverwerkgroep van de Zoogdiervereniging wijst uit dat de burcht (vaste verblijfplaats) zich aan de noordoostzijde van de plas bevindt. De oeverzone ter hoogte van het bedrijfsterrein is deels verhard en hierdoor ongeschikt om in te graven. Uit de vraatsporen blijkt dat de oeverzone wel een betekenis als onderdeel van het foerageergebied heeft.

Tijdens het veldbezoek zijn verder diverse sporen gevonden van grondgebonden zoogdieren van Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Het betreft rosse woelmuis (dood in woonhuis), mol (molshopen), konijn (zicht + sporen) en vos (prent). Daarnaast zijn tal van muizenholletjes gevonden. Soorten die hier op basis van terreinkenmerken verwacht kunnen worden zijn bosmuis en huisspitsmuis.

Figuur 2.1. Oud knaagspoor van bever, met in de achtergrond een van de stortplaatsen van overmaat.

Effecten en verbodsbepalingen

Van de strikt beschermde soorten komt de bever rondom het plangebied voor en kan de otter incidenteel worden aangetroffen. De bever heeft zich hier gevestigd in aanwezigheid van de bedrijfsactiviteiten van de betoncentrale. Aangenomen mag worden dat van verstoring derhalve geen sprake is. Aangezien de beoogde maatregelen en activiteiten grotendeels een voortzetting zijn van bestaande 'verstoring' kunnen effecten derhalve worden uitgesloten. Voor de otter, voor zover deze voorkomt, geldt in principe hetzelfde. Een overtreding van verbodsbepalingen is niet aan de orde en een ontheffingsaanvraag wordt niet nodig geacht.

Voor de soorten van Tabel 1 (vos, konijn, rosse woelmuis e.d.) geldt dat het bedrijfsterrein en omgeving geschikt leefgebied vormt. Effecten ten gevolge van de voorgenomen ingrepen en bedrijfsactiviteiten zijn niet direct aan de orde. De soorten zijn prima in staat zich te handhaven en effecten op de functionele betekenis van het plangebied zijn niet aan de orde.

Tabel 2.3 Te verwachten effecten op strikt beschermde soorten zoogdieren.

Soort	Voorkomen	Effecten	Overtreding verbodsbepalingen
Bever	zeker	geen	geen
Otter	mogelijk	geen	geen

2.6 Vleermuizen

Huidige functie plangebied

Uit de regio zijn diverse soorten vleermuizen bekend die in de omgeving van het plangebied kunnen voorkomen. De aanwezigheid van de IJssel en uiterwaardplassen maakt het aantrekkelijk voor watervleermuis en meervleermuis (Haarsma, 2008). Soorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger kunnen vrijwel overal worden aangetroffen waar sprake is van enige dekking in het landschap.

Tijdens het veldbezoek is het woonhuis van binnen en buiten gecontroleerd. Hierbij zijn geen sporen of aanwijzingen gevonden die duiden op aanwezigheid van vleermuizen. Duidelijke invliegopeningen (met toegang tot de spouw) ontbreken waardoor de betekenis als verblijfplaats voor bijvoorbeeld de gewone dwergvleermuis verwaarloosbaar is.

Tijdens het veldbezoek is tevens de te slopen fabriekshal op mogelijke gebruik door vleermuizen gecontroleerd. De fabriekshal biedt geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. Er zijn ook geen sporen gevonden die hier op wijzen.

De plas en de overslaghaven vormen potentieel foerageergebied voor watervleermuis en meervleermuis. De betekenis van het bedrijfsterrein als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis is beperkt tot de randen waar struiken en bomen groeien. Vleermuizen foerageren echter 's nachts als de overslaghaven en het bedrijfsterrein door lampen wordt verlicht (tot 23:00 uur). Watervleermuizen mijden licht, laatvliegers worden juist aangetrokken door licht (of de insecten die daar op afkomen). De geschiktheid van het terrein verschilt dus per vleermuissoort en tijd van de nacht.

Effecten en verbodsbepalingen

De randen van het bedrijfsterrein (inclusief de overslaghaven) en de aangrenzende plas vormen geschikt foerageergebied voor soorten als de gewone dwergvleermuis, meervleermuis en watervleermuis. De geschiktheid verschilt echter per soort en per tijdstip van de nacht. Deze situatie bestaat al sinds de start van de twee bedrijven. Er verandert nu niets aan deze situatie, waardoor ook geen verbodsbepalingen worden overtreden.

Vaste rust- en verblijfplaatsen van functionele betekenis kunnen op het bedrijfsterrein worden uitgesloten. Aantasting van vliegroutes is niet aan de orde.

Tabel 2.4 Te verwachten effecten op beschermde soorten vleermuizen.

Soort	Voorkomen	Effecten	Overtreding verbodsbepalingen
Gewone dwergvleermuis	mogelijk	geen	geen
Meervleermuis	mogelijk	geen	geen
Watervleermuis	mogelijk	geen	geen

2.7 Vogels (met jaarrond beschermde nestplaats)

Huidige functie plangebied

In het plangebied en omgeving zijn tijdens het veldbezoek diverse vogelsoorten aangetroffen die hier tot broeden kunnen komen. Van onder meer grote bonte specht, zwarte kraai, merel en houtduif zijn daadwerkelijk nesten (al dan niet in gebruik) gevonden. Soorten waarvan de nestplaats jaarrond is beschermd (categorie 1-4) zijn niet aangetroffen en kunnen worden uitgesloten.

Effecten en verbodsbepalingen

Het plangebied heeft geen betekenis voor soorten met een jaarrond beschermde nestplaats. Voor de overige soorten geldt dat hun nestplaats is beschermd gedurende het broedseizoen. Zo dient bijvoorbeeld het verwijderen van de begroeiing tijdens de renovatie van het woonhuis buiten het broedseizoen plaats te vinden aangezien hier nesten van merel en duif zijn aangetroffen en hier mogelijk tot broeden komen.

Effecten op soorten van het Vogelrichtlijngebied 'Uiterwaarden IJssel' worden in hoofdstuk 3 besproken.

2.8 Beschermde soorten ongewervelden

Huidige functie plangebied

Kenmerkend voor het rivierengebied is de strikt beschermde rivierrombout. De soort komt voor in de grote rivieren en gebruikt de zandstrandjes om 'uit te sluipen' (= eindstadium van de metamorfose van larve naar volwassen dier). Gejaagd wordt boven ruigtevegetaties. Het plangebied (inclusief overslaghaven) voldoet hier niet aan, waardoor enige betekenis van het plangebied voor deze soort kan worden uitgesloten.

Op basis van verspreidingsgegevens en terreinkenmerken kunnen andere beschermde soorten ongewervelden worden uitgesloten.

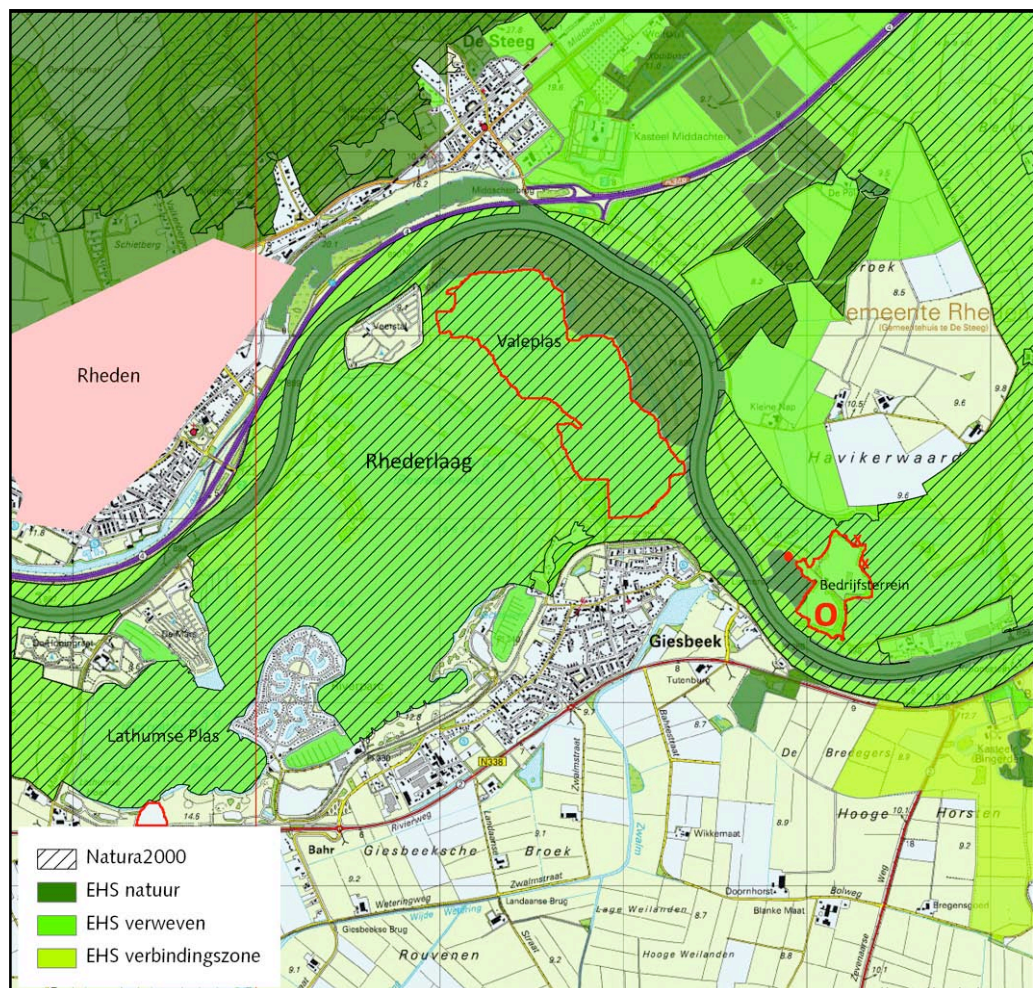
Effecten en verbodsbepalingen

Het plangebied heeft geen betekenis voor beschermde soorten ongewervelden. Met de beoogde ingrepen worden geen verbodsbepalingen overtreden noch is een ontheffingsaanvraag aan de orde.

3 Effecten Natura 2000

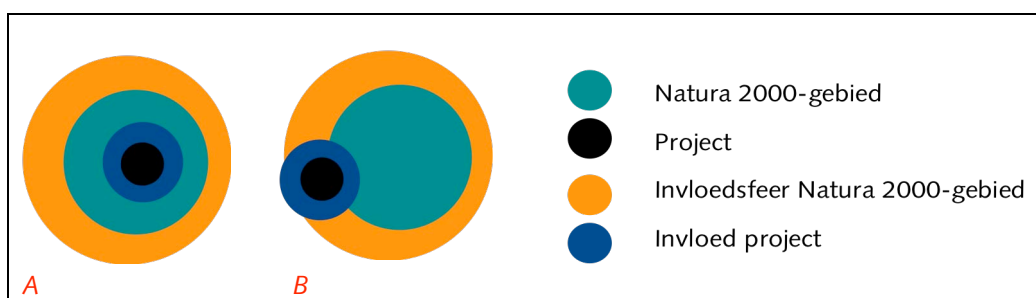
3.1 Invloedsfeer van het project

Het plangebied ligt zowel in als net buiten het Natura 2000-gebied IJsseluitwaarden (figuur 3.1). Dit deel van het Natura 2000-gebied is aangewezen als Vogelrichtlijngebied voor vijf soorten broedvogels en 21 soorten niet-broedvogel. Daarnaast zijn enkele habitattypen en Habitatrichtlijnsoorten als 'complementair' aangewezen.

Figuur 3.1 Ligging van de verschillende locaties van het plangebied (rode lijnen), te weten de opslagplaats op de zuidoever van de Lathumse Plas, de Valeplas en het bedrijfsterrein in de Havikerwaard. Aan de rand van het bedrijfsterrein liggen de twee stortplaatsen van de overmaat (X) en de plek waar de nieuwe aanlegsteiger komt (•). De opslag van grind ligt binnen het bedrijfsterrein, ten zuiden van de weg (O). Zie ook figuur 1.1.

Voor wat betreft de invloedssfeer van het project is figuur 3.2 van toepassing. Zoals in figuur 3.1 te zien is liggen de Valeplas en de locaties van de stortplaatsen van overmaat en de nieuwe aanlegsteiger binnen het Natura 2000-gebied. Hierop is figuur 3.2A van toepassing. Het bedrijfsterrein, met de opslagplaats voor grind, en de opslagplaats op de zuidoever van de Lathumse Plas liggen net buiten het Natura 2000-gebied. De activiteiten die hier plaatsvinden kunnen wel invloed hebben op de instandhoudingsdoelen in het Natura 2000-gebied. Op deze locaties is figuur 3.2B van toepassing.

Figuur 3.2 Mogelijke invloedssfeer van een project ten opzichte van een Natura-2000 gebied (aangepast naar Checklist gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998, LNV, 2007).

3.2 Vogelrichtlijnsoorten

3.2.1 Broedvogels

Voorkomen

Het Natura 2000-gebied IJsseluitwaarden is aangewezen voor de volgende broedvogelsoorten: aalscholver, porceleinhoen, kwartelkoning, zwarte stern, ijsvogel. Zie bijlage 2 voor de instandhoudingsdoelen.

In het atlasblok (5x5 km) waarin het plangebied ligt zijn in de periode 2005-2008 de volgende soorten broedend aangetroffen (Lensink *et al.*, 2008; SOVON, 2010): aalscholver (>100 broedpaar), kwartelkoning (4-10 paar), ijsvogel (1-3 paar).

Betekenis van het plangebied voor broedvogels

Aalscholver

De Havikerwaard herbergt de grootste aalscholverkolonie (110 exemplaren in 2001) binnen het Natura 2000-gebied IJsseluitwaarden. Die kolonie bevindt zich niet binnen het plangebied. Aalscholwers maken wel gebruik van de plassen in het plangebied om op vis te jagen en om te rusten.

Kwartelkoning

De rijk gestructureerde hooilanden en ruigten in de rivieruitwaarden vormen het belangrijkste broedgebied van de kwartelkoning in Nederland. Dit biotooptype komt voor in

het terrein van Natuurmonumenten dat ten oosten aan de Valeplas grenst. Hier is de soort in de periode 1998-2001 broedend vastgesteld met 1 tot 3 broedparen (Schoppers, 2001).

IJsvogel

IJsvogels maken hun nesten aan het eind van een doorgaans meer dan een halve meter lange gang in een steile oever, die tenminste enkele meters hoog en breed moet zijn. De nestpijpen bevinden zich vaak langs stromend water, maar stilstaand water wordt niet gemeden. Bij gebrek aan geschikte nestwanden kunnen wortelkluiten van bomen (meestal in moerasbossen), greppelrandjes en kunstmatige nestpijpen worden gebruikt.

IJsvogels zijn als onregelmatige broedvogel in of in de nabijheid van het plangebied aangetroffen; met name na een reeks zachte winters.

Effecten op broedvogels

Aalscholver

Effecten die kunnen optreden zijn verstoring van rustende en foeragerende vogels en verlies van visgronden. Om met het laatste te beginnen, alleen in de Valeplas treedt een verandering van betekenis op: de plas wordt dieper door het onttrekken van zand en grind. Het effect hiervan op de vispopulatie is te verwaarlozen, omdat de plas al diep is. Daar komt bij dat de doorzicht vanwege het opdwammelende zand laag is; voor een zichtjager als de aalscholver niet gunstig. Voor de zandwinning in de Valeplas is in 2008 vergunning inzake de Nb-wet verleend (aan RGV Delfstoffen B.V. (zaaknr. 2008-003579)). Deze situatie wijzigt niet.

De andere locaties waar ingrepen plaatsvinden (de overslaghaven en de stortplaatsen van overmaat en terugloopspecie) vervullen geen rol van betekenis als jachtgebied. Aalscholers gebruiken de oude zandwinplaats alleen als rustplaats en rusten nota bene op de nieuw gevormde schiereilanden. Verstoring rond het bedrijfsterrein en in de loshaven, zoals het aanmeren en lossen van boten en het storten van materiaal, treedt daar nu ook al op. In de nieuwe situatie verandert dit niet.

Concluderend kan worden gesteld dat de bestaande bedrijfsactiviteiten en de ingrepen in het plangebied geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen voor de aalscholver hebben.

Kwartelkoning

In het gebied waar kwartelkoningen broedend zijn waargenomen (het natuurmonument Valewaard) treden bij voortzetting van de bedrijfsactiviteiten van Valewaard BV en IJsselbeton CV geen veranderingen op. Hier vinden ook geen ingrepen plaats. Er zijn derhalve geen effecten op de instandhoudingsdoelen voor deze soort te verwachten.

IJsvogel

Op de oevers van de Valeplas, de oude zandwinplas bij het bedrijfsterrein en in de overslaghaven kan een ijsvogelpaartje incidenteel een geschikte nestplaats vinden. Deze oevers worden door de bestaande bedrijfsactiviteiten en voorziene ingrepen niet aangetast. Er zijn derhalve geen effecten op de instandhoudingsdoelen voor deze soort te verwachten.

Tabel 3.1 Overzicht (mogelijke) effecten van de ingreep op broedvogels waarvoor instandhoudingsdoelen zijn opgesteld.

Naam	Effecten op omvang leefgebied	Effecten op kwaliteit leefgebied	Effecten op populatie	Opmerkingen
Aalscholver	Geen	Geen	Geen	
Porceleinhoen	Geen	Geen	Geen	Niet broedend in plangebied aangetroffen
Kwartelkoning	Geen	Geen	Geen	
Zwarte stern	Geen	Geen	Geen	Niet broedend in plangebied aangetroffen
IJsvogel	Geen	Geen	Geen	

3.2.2 Niet-broedvogels

Voorkomen

Het Natura 2000-gebied IJsseluiterwaarden is aangewezen voor de volgende niet-broedvogelsoorten: fuut, aalscholver, kleine zwaan, wilde zwaan, kolgans, grauwe gans, smient, krakeend, wintertaling, wilde eend, pijlstaart, slobbeend, tafeleend, kuifeend, nonnetje, meerkoet, scholekster, kievit, grutto, wulp, tureluur. Zie bijlage 2 voor de instandhoudingsdoelen.

Al deze soorten, met uitzondering van de slobbeend, zijn in de periode 2005-2010 in het plangebied of de directe nabijheid buiten het broedseizoen waargenomen. Tijdens het veldbezoek op 30 maart 2010 zijn in de naast het bedrijfsterrein gelegen oude zandwinplas de volgende soorten waargenomen: fuut, aalscholver, kolgans, grauwe gans, smient, wintertaling, wilde eend, kuifeend, meerkoet.

Betekenis van het plangebied voor niet-broedvogels

Het plangebied heeft voor de niet-broedvogels betekenis als rustgebied en foerageergebied. Voor de watervogels komen de Valeplas en de oude zandwinplas bij het fabrieksterrein in aanmerking als rustgebieden. De ondiepe randzone van beide plassen wordt door steltlopers als rustgebied gebruikt. De zandwinplas bij het bedrijfsterrein wordt door fuut, aalscholver, duikeenden en meerkoet ook als

foerageerplaats gebruikt. Voor de andere niet-broedvogels waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen heeft het plangebied als foerageergebied geen of een te verwaarlozen betekenis.

Een indicatie van het belang van het plangebied voor de niet-broedvogels blijkt uit de gemiddelde dichtheden (uitgedrukt als aantal vogeldagen per hectare per jaar) die in de Valeplas/Vaalwaard en de Havikerwaard zijn aangetroffen ten opzichte van het maximum voor een gebied langs de IJssel (Lensink *et al.*, 2008, tabel 3.2). Hieruit blijkt dat de Valeplas en de Vaalwaard een belangrijke functie vervullen voor fuut, aalscholver, kolgans, grauwe gans, smient, tafeleend en kuifeend. De Havikerwaard vervult een belangrijke functie voor kolgans en kuifeend.

Tabel 3.2 Gemiddeld seizoensgemiddelde (vogeldagen/ha) in gebieden langs de IJssel (bron: Lensink et al., 2008).

	Valeplas/Vaalwaard	Havikerwaard	maximum
Fuut	>20	1-5	>20
Aalscholver	>20	1-5	>20
Kleine zwaan	0-0,1	0-0,1	>1
Wilde zwaan	0-0,1	0,1-0,5	>1
Kolgans	100-250	>250	>250
Grauwe gans	100-250	10-100	>250
Smient	>250	1-100	>250
Krakeend	1-5	1-5	>20
Wintertaling	1-5	1-5	>20
Wilde eend	10-100	10-100	>250
Pijlstaart	0,1-0,5	0,1-0,5	>1
Slobeend	0-1	0-1	>20
Tafeleend	>20	1-5	>20
Kuifeend	5-20	5-20	>20
Nonnetje	0-0,1	0-0,1	>1
Scholekster	1-5	0-1	>20
Kievit	10-100	10-100	>250
Grutto	1-5	0-1	>20
Wulp	0-1	1-5	>20
Tureluur	0-0,1	0-0,1	>1

Fuut en aalscholver

Vanwege de geringe doorzicht vormt de Valeplas geen optimaal jachtbiotoop voor deze twee viseters. De plas wordt door hen voornamelijk als dagrustplaats gebruikt.

Ganzen

Havikerwaard en Vaalwaard maken deel uit van een keten van foerageergebieden voor ganzen langs de zuidelijke IJssel en het aansluitende deel van het Rijndal. De kolgans is hier veruit de talrijkste met de hoogste aantallen in januari en/of februari. De Valeplas is

de reguliere slaappleats voor (kol)ganzen met in de wintermaanden geregeld 7.000 tot 15.000 exemplaren die er overnachten (Schoppers, 2001). Deze vogels wijken bij verstoring of wanneer de Valeplas is dichtgevroren uit naar de Rhederlaag.

Smient

Smienten verblijven overdag op grotere wateren en de direct aangrenzende graslanden. In de nacht foerageert de soort in de ruimere omtrek op grasland. De Valeplas is één van de relevantere dagrustplaatsen langs de IJssel.

Tafeleend en kuifeend

Deze soorten benutten de Valeplas als dagrustplaats. In de nacht foerageren zij vermoedelijk op de IJssel.

Effecten op niet-broedvogels

Zandwinning Valeplas (is in 2008 al vergunning Nb-wet voor gegeven aan RGV Delfstoffen B.V. (zaaknr. 2008-003579))

Ten opzichte van de bestaande situatie verandert hier alleen de diepte van de plas. Daarentegen kunnen de schepen die af en aan varen om het grind en zand naar het fabrieksterrein te brengen pleisterende vogels verstoren. Indien meer dan honderd tafel- of kuifeenden en/of enkele honderden smienten en/of meer dan 1.000 kolganzen blijvend worden verstoord, is er sprake van een significant effect in de zin van de Vogelrichtlijn (criterium 2, paragraaf 2.2). De zandwinning is al enige jaren aan de gang en dit lijkt geen nadelig effect op de aanwezige niet-broedvogels te hebben. Soorten van het open water bereiken in deze plas de hoogste dichtheden die langs de IJssel worden aangetroffen. Bij voortzetting van de bedrijfsactiviteiten wordt hetzelfde materieel ingezet. Er zijn derhalve geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor niet-broedvogels.

Aanleg nieuwe steiger

Het belang van de overslaghaven voor niet-broedvogels is vanwege het kleine oppervlak en de reeds bestaande verstoring door aanmerende en lossende boten gering. De aanleg van de steiger brengt tijdelijk iets meer verstoring. Het beslag dat de nieuwe aanlegsteiger na aanleg op leefgebied legt is verwaarloosbaar. Er is hier geen sprake van negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor niet-broedvogels.

Opslag grind

De locatie waar grind wordt opgeslagen biedt momenteel geen rustgebied aan de voor het Natura 2000-gebied aangewezen niet-broedvogelsoorten. Deze locatie valt wel binnen de Ganzenfoerageergebieden van de Ecologische Hoofdstructuur (zie hoofdstuk 4). Het aanwezige grasland (zie foto 2 op pagina 10) zal door de grindopslag deels verdwijnen. Het gaat om maximaal 1,5 ha grasland. In hoeverre ganzen momenteel daadwerkelijk van dit grasland gebruik maken is onbekend. De situatie is niet erg gunstig vanwege het besloten karakter (predatiegevaar) en de verstoring die uitgaat van de aangrenzende overslaghaven. Ten opzichte van andere

delen van het Ganzenfoerageergebied in de EHS is dit grasland daarom van marginale betekenis. Er is derhalve sprake van verlies van maximaal 1,5 ha ganzenfoerageergebied van lage kwaliteit. Het totale Vogelrichtlijngebied IJsseluiterwaarden omvat 8.075 ha. Dit is niet geheel geschikt als ganzenfoerageergebied, maar geeft wel een indicatie van de relatieve hoeveelheid ganzenfoerageergebied die door de grindopslag verloren gaat. Als alleen het ganzenfoerageergebied in de Havikerwaard als uitgangspunt wordt genomen is sprake van een verlies van maximaal 0,15% ganzenfoerageergebied, dat bovendien van lage kwaliteit is. Op het totale ganzenfoerageergebied in het Natura 2000-gebied is derhalve zeker geen sprake van een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelen voor kol- en grauwe ganzen.

Stort van overmaat

Op twee plaatsen wordt eens per twee weken ca. 100 ton overmaat in de naast het bedrijfsterrein gelegen zandwinplaats gestort. Hierdoor wordt ongeveer 25 m oever met enige regelmaat verstoord. Op beide plaatsen bevinden en bevonden zich geen (potentieel) foerageergebieden voor de niet-broedvogels. Mogelijk worden tijdens het storten enkele futen, eenden en meerkoeten verstoord, maar binnen de plas is voldoende ruimte om een rustiger plek te vinden. Aangeraden wordt het storten rustig uit te voeren. Er zijn dan geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor niet-broedvogels.

Creatie schiereilanden met terugloopspecie en overmaat

Door de aanleg van de schiereilanden verdwijnt in de oude zandwinplas open water, dat als rustgebied voor ganzen, eenden, futen en aalscholvers dient. Anderzijds ontstaat er nieuw land waar in ieder geval aalscholvers gebruik van maken om hun vleugels te drogen. Het verlies bedraagt 0,45 tot hooguit 1 ha, wat overeenkomt met 0,8 tot 1,7% van het totale oppervlak open water in de oude zandwinplas. Het verlies heeft derhalve binnen het plangebied geen significant negatief effect op de instandhoudingsdoelen voor niet-broedvogels.

Sloop fabriekshal en renovatie woonhuis

Geen van de niet-broedvogels maakt gebruik van deze twee gebouwen. De sloop, respectievelijk renovatie hiervan heeft zodoende geen effect op de instandhoudingsdoelen voor niet-broedvogels.

Tabel 3.3 Overzicht (mogelijke) effecten op niet-broedvogels waarvoor de IJsseluiterwaarden is aangewezen.

Naam	Effecten op omvang leefgebied	Effecten op kwaliteit leefgebied	Effecten op populatie
Alle soorten	Geen	Geen	Geen

3.3 Habitattypen

Het Natura 2000-gebied IJsseluitwaarden is aangewezen voor de volgende complementaire natuurlijke habitattypen:

H3150	Meren met krabbenscheer
H3270	Slikkige rivieroever
H6120	Stroomdalgraslanden
H91E0A	Vochtige alluviale bossen
H91F0	Droge hardhoutoibossen

In Figuur 3.3 is de ligging van habitattypen in de directe omgeving van het plangebied weergegeven. De informatie is afkomstig van de provincie Gelderland. Hieruit blijkt dat binnen een straal van één kilometer rondom het plangebied geen beschermde habitattypen voorkomen. Ook de percelen die tijdens het veldbezoek zijn onderzocht komen niet in aanmerking als één van de hierboven genoemde typen. Op ruimere afstand (> 1100 meter) liggen de vochtige alluviale bossen Essen-iepenbossen (donkergroen) en Zachthoutoibossen (lichtgroen).

Figuur 3.3 Ligging aangewezen habitattypen t.o.v. het plangebied. Donkergroen: Vochtige alluviale bossen Essen-iepenbossen; lichtgroen: Zachthoutoibossen.

De werkzaamheden vindt plaats buiten de ligging van beschermde habitattypen. Er is geen sprake van directe aantasting van beschermde habitattypen. De voor de verschillende habitattypen geformuleerde doelen zijn gericht op uitbreiding en behoud van kwaliteit. Deze worden door de ingreep niet beïnvloed. De beschermde

habitattypen zijn onder andere afhankelijk van bodem, grondwater, het waterbeheer, de waterkwaliteit en het gevoerde vegetatiebeheer. De huidige situatie mag daarbij als randvoorwaarde worden gesteld. Habitattypen zijn niet gevoelig voor de in het kader van de ingreep belangrijke parameter (geluid, verlichting). Daar deze situatie met betrekking tot belangrijke parameters niet verandert worden geen effecten met betrekking tot de geformuleerde instandhoudingsdoelen voorzien.

3.4 Habitatrichtlijnsoorten

Grote modderkruiper

Waarnemingen van de grote modderkruiper ontbreken in de omgeving van het plangebied. De Valeplas en de oude zandwinplas bij het bedrijfsterrein vormen geen geschikt leefgebied voor de grote modderkruiper. De oevervegetatie is hiervoor onvoldoende ontwikkeld of ontbreekt deels. Daarnaast zijn de plassen te diep. De instandhoudingsdoelen komen niet in het geding.

Kamsalamander

In hoofdstuk 2 is reeds aangegeven dat in het plangebied en de directe omgeving geen geschikt leefgebied voor de kamsalamander aanwezig is. Daarnaast ontbreken waarnemingen rondom het plangebied. De instandhoudingsdoelen komen niet in het geding.

Bever

In hoofdstuk 2 is aangegeven dat de oeverlijn van het bedrijfsterrein onderdeel uitmaakt van het leefgebied van de bever. Directe en indirecte effecten zijn hier niet aan de orde aangezien de soort hier alleen komt om te foerageren. Effecten ten aanzien van licht en geluid zijn niet aan de orde. De functie van foerageergebied zal door de ingrepen niet worden aangetast. De instandhoudingsdoelen zijn niet in het geding.

4 Effecten EHS

4.1 Toetsingskader

Voor ruimtelijke ontwikkelingen binnen de EHS geldt het 'nee, tenzij beginsel': ruimtelijke ontwikkelingen zijn niet mogelijk als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Indien geen reële alternatieven aanwezig zijn en er ook redenen van groot openbaar belang zijn, kunnen bestemmingsplanwijzigingen die leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden van de EHS-natuur alleen door de Gedeputeerde Staten worden goedgekeurd, indien de schade zoveel mogelijk wordt beperkt door compenserende maatregelen. Per saldo zal op planniveau of op gebiedsniveau geen verlies mogen optreden van areaal, kwaliteit en samenhang.

De natuurlijke kenmerken en kernkwaliteiten van de IJsselvallei zijn uitgebreid beschreven door Provincie Gelderland in het kader van de EHS (Provincie Gelderland, 2006, zie bijlage 3).

Met uitzondering van de zandopslagplaats op de zuidoever van de Lathumse Plas liggen alle locaties van het plangebied binnen de Ecologische Hoofdstructuur (zie figuur 3.1). Hiervan ligt de locatie waar de nieuwe aanlegsteiger komt op de grens van EHS-natuur en EHS-verweven. De overige locaties liggen geheel in EHS-verweven.

4.2 Effecten op de algemene kernkwaliteiten

In tabel 4.1 staat aangegeven of en zo ja welke effecten de activiteiten in het plangebied van Valewaard BV en IJsselbeton CV op de algemene kernkwaliteiten van de Gelderse EHS hebben (zie bijlage 3 voor een beschrijving van de algemene kernkwaliteiten).

Tabel 4.1. Effecten op de provinciale toetsingscriteria voor de EHS zoals verwoord in Provincie Gelderland (2006).

Provinciaal toetsingscriterium Gelderse EHS	Effect als gevolg van de ingreep
1	Geen effect. Zowel de bestaande activiteiten als de bouw van een aanlegsteiger en het storten van overmaat leiden niet tot een vermindering van areaal en kwaliteit bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die zijn aangewezen voor nieuwe natuur en agrarische natuur.

2	Geen effect. Uitwisselingsmogelijkheden worden niet méér belemmerd ten opzichte van de huidige situatie.
3	Geen effect. De kwaliteit van het leefgebied van Flora- en faunawetsoorten wordt niet aangetast (zie hoofdstuk 2).
4	Geen effect. Grote natuurlijke eenheden worden niet aangetast.
5	Geen effect. Natuurlijke processen worden niet gehinderd.
6	Geen effect. Er zijn geen HEN-wateren binnen of in de directe nabijheid van het plangebied aanwezig.
7	Geen effect. De grond- en oppervlaktewateromstandigheden veranderen niet ten opzichte van de huidige situatie.
8	Geen effect. Er zijn geen stiltebeleids- en stiltegebieden binnen het plangebied aanwezig.

4.2 Effecten op de kernkwaliteiten van de IJsselvallei

In tabel 4.2 staat aangegeven of en zo ja welke effecten de activiteiten in het plangebied van Valewaard BV en IJsselbeton CV op de kernkwaliteiten van de IJsselvallei hebben (zie bijlage 3 voor een beschrijving van de kernkwaliteiten).

Tabel 4.2. Effecten op de kernkwaliteiten voor de IJsselvallei zoals verwoord in Provincie Gelderland (2006).

Kernkwaliteit	Effect als gevolg van de ingreep.
Veluwe	
1	Geen effect. De ingreep heeft geen invloed op de toevoer van grondwater uit de Veluwe.
2	Geen effect. De ingreep heeft geen invloed op de abiotische processen op de overgang van droge Veluwe naar de natte flanken en de IJssel(vallei).
3	Geen effect. Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een landgoed of beek.
4	Geen effect. Door de ingreep verandert het reliëf niet en ook worden de kansen voor grootschalige, weinig gestructureerde natuurontwikkeling niet belemmerd.

4.3 Robuuste verbindingen

Eén van de Robuuste Ecologische Verbindingszones (REVZ) in de IJsselvallei loopt door de Havikerwaard: de Haviker Poort. In Groot Bruinderink *et al.* (2007) is de REVZ onderverdeeld in drie deeltrajecten waarbij een inschatting is gemaakt van de huidige verwachtingen ten aanzien van het gebruik door edelhert en wild zwijn. De

Havikerwaard is hierbij het eerste deeltraject en tevens het enige deel dat op basis van de huidige situatie door het edelhert kan worden gebruikt (Groot Bruinderink *et al.*, 2007). In de deeltrajecten 2 en 3 zijn teveel barrières (wegen maar ook te groot oppervlakte ongeschikt leefgebied) aanwezig om het te laten functioneren voor het edelhert. Belangrijke factor voor het gebruik van de Havikerwaard is de oppervlakte aan dekking in de vorm van opgaande vegetatie (bos).

Als we puur kijken naar de huidige situatie en de uitwisselingsmogelijkheden voor het edelhert dan vormen de nieuwe activiteiten en de bouw van een aanlegsteiger in het plangebied geen additioneel probleem. De meest voor de hand liggende optie voor edelherten om naar het zuiden de IJssel over te steken ligt ten oosten van de zandwinplas bij het bedrijfsterrein. Hiervandaan is aansluiting met het landgoed Bingerden ten zuiden van de IJssel mogelijk. De bouw van de aanlegsteiger, de opslag van grind en het storten van overmaat leggen geen beslag op de beschikbare ruimte voor de REVZ. De nieuwe activiteiten leiden ook niet tot een toename van geluid- of lichthinder. Edelherten trekken voornamelijk 's nachts. Storende effecten van het bedrijfsterrein, zoals geluid en verlichting, treden dan alleen tot 23:00 uur op en slechts enkele keren per jaar (ca. 12) ook daarna. Het is echter de vraag of edelherten überhaupt hinder ondervinden van de huidige licht- en geluideffecten, omdat de meest ideale verbindingszone 1 km van het bedrijfsterrein verwijderd ligt. Het geluidniveau ligt hier momenteel onder de 50dB (Wensink, 2010).

Dat het bedrijfsterrein geen bijdrage levert aan het functioneren van de REVZ an sich mogen duidelijk zijn maar is in het kader van deze studie ook niet relevant.

4.4 Natuurdoeltypen

Ruimtelijke ontwikkeling mag niet leiden tot aantasting van areaal en kwaliteit van de natuurdoeltypen van bestaande en te ontwikkelen natuur, inclusief agrarisch natuurbeheer. Voor geen van de locaties van het plangebied is een natuurdoeltype aangewezen. Wel grenst de Valeplas aan bestaande natuur met natuurdoeltype 'Kruiden- en faunarijke grasland'. Het winningsproces in de Valeplas leidt wel tot een verdieping van de plas, maar niet tot een verbreding. Hierdoor gaat geen areaal of kwaliteit van het aangrenzende Kruiden- en faunarijke grasland verloren.

Het bedrijfsterrein, de aangrenzende oude zandwinplas en de overslaghaven waar de nieuwe aanlegsteiger voorzien is maken onderdeel uit van Ganzenfoerageergebied. Alleen op de plek waar de grindopslag voorzien is bevindt zich een vegetatie (grasland) die als voedsel voor ganzen kan dienen. Dit grasland zal deels verdwijnen. Het gaat om een verlies van maximaal 1,5 ha, ofwel maximaal 0,15% van het totale Ganzenfoerageergebied in de Havikerwaard. Onbekend is in hoeverre ganzen momenteel daadwerkelijk gebruik maken van dit grasland. Het ligt direct tegen de overslaghaven, waardoor continu verstoring door lossende vrachtschepen optreedt. Tevens is het omringd door opgaande vegetatie van struiken en bomen. Deze

belemmeren het uitzicht van de ganzen, waardoor ze gevoeliger zijn voor predatie. De verwachting is dat de kwaliteit van het grasland als foerageergebied door deze factoren laag is. Er is dus in feite sprake van verlies van maximaal 1,5 ha marginaal foerageergebied voor ganzen. Ten opzichte van het oppervlak aan Ganzenfoerageergebieden op korte (vlieg)afstand van de grindopslagplaats (Havikerwaard, Fraterwaard, Vaalwaard, Giesbeeksche Broek) gaat het bovendien om een verwaarloosbaar verlies aan areaal (minder dan 0,05%). Er is derhalve geen sprake van een significant negatief effect.

De veranderingen die op de andere locaties plaatsvinden (nieuwe aanlegsteiger, stort overmaat en aanleg schiereilanden) hebben geen aantasting van areaal of kwaliteit van Ganzenfoerageergebied tot gevolg.

5 Conclusies en aanbevelingen

De conclusies zijn opgesteld op basis van de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

5.1 Flora- en faunawet

- In de oude zandwinplas grenzend aan het bedrijfsterrein komt mogelijk de rivierdonderpad voor, die de oeverlijn van het bedrijfsterrein gebruikt als leefgebied. Daarnaast kunnen aan de overzijde van de plas, waar oevervegetatie aanwezig is, bittervoorn, kleine modderkruiper en biermpje voorkomen. Op geen van deze soorten zijn negatieve effecten van de ingrepen te verwachten.
- In de oude zandwinplas komt de bever voor. Daarnaast maakt het plangebied mogelijk onderdeel uit van het leefgebied van de otter. De betekenis voor laatstgenoemde is naar verwachting gering. Effecten op beide soorten zijn niet aan de orde.
- Langs de noordoever van de oude zandwinplas en in de Valewaard komt de rugstreeppad voor. Op de plaatsen waar ingrepen plaatsvinden ontbreekt geschikt habitat, zodat er geen negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van deze soort optreden.
- Het plangebied en omgeving vormt geschikt foerageergebied voor gewone dwergvleermuis, watervleermuis en meervleermuis. Effecten zijn niet aan de orde.
- In het plangebied kunnen algemene vogelsoorten tot broeden komen. Bij het verwijderen van beplanting of de renovatie van het woonhuis dient hiermee rekening te worden gehouden.
- Als gevolg van de bedrijfsactiviteiten en de ingrepen wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de aangetroffen beschermde soorten.

Ontheffing Flora- en faunawet

Geen van de ingrepen heeft een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de (mogelijk) aanwezige beschermde soorten. Het aanvragen van een ontheffing is derhalve niet aan de orde.

5.2 Natura 2000

5.2.1 Habitattypen en soorten

- Met uitzondering van de slobbeend zijn alle niet-broedvogels waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen de afgelopen 5 jaar in of in de nabijheid van het plangebied aangetroffen. Voor fuut, aalscholver, kolgans, grauwe gans, smient,

tafeleend en kuifeend vervult (een deel van) het plangebied een belangrijke functie als rust- en/of foerageergebied.

- Van de broedvogels waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen maakt alleen de aalscholver met zekerheid gebruik van het plangebied om er te foerageren en te rusten. Incidenteel voorkomen van broedende ijsvogels (met name na enkele zachte winters) kan niet worden uitgesloten.
- Nabij het plangebied bevinden zich de volgende beschermde habitattypen: Vochtige alluviale bossen Essen-iepenbossen en Zachthoutooi-bossen.
- Nabij het plangebied komt de bever voor. Hij gebruikt onder andere de oevers van het bedrijfsterrein om te fourageren.

5.2.2 Effecten op habitattypen en soorten

Effecten op broedvogelsoorten

De activiteiten en ingrepen in het plangebied hebben geen significant effect op de kernopgaven en instandhoudingsdoelen ten aanzien van de broedvogels aalscholver en ijsvogel.

Effecten op niet-broedvogelsoorten

De activiteiten en ingrepen in het plangebied hebben geen significant effect op de kernopgaven en instandhoudingsdoelen ten aanzien van niet-broedvogels waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen.

Habitattypen (complementair)

De activiteiten en ingrepen in het plangebied hebben geen significant effect op de kernopgaven en instandhoudingsdoelen ten aanzien van de complementaire habitattypen.

Soorten van Bijlage II (complementair)

De activiteiten en ingrepen in het plangebied hebben geen significant effect op de kernopgaven en instandhoudingsdoelen ten aanzien van de complementaire Habitatrichtlijnsoort bever.

5.2.3 Algemene instandhoudingsdoelen en kernopgaven

Er zijn voor het plangebied geen negatieve effecten op de IJsselvallei in het licht van de algemene instandhoudingsdoelen te verwachten, noch op de realisatie van de kernopgaven.

5.2.4 Nader onderzoek

Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

5.2.5 Vergunning

De beoordeling van de noodzaak voor een vergunning ligt bij het bevoegd gezag.

Naar verwachting treden geen negatieve effecten in het beschermd natuurgebied IJsseluitwaarden op. Op basis hiervan wordt een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 niet nodig geacht.

5.3 Ecologische Hoofdstructuur

Wanneer de huidige situatie als uitgangspunt wordt genomen zijn geen effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS te verwachten.

5.4 Aanbevelingen

Hieronder worden enkele mitigerende maatregelen aanbevolen, waarmee tevens invulling wordt gegeven aan de eis van zorgvuldig handelen en aan de zorgplicht.

Zand- en grindwinning Valeplas

Bij de beoordeling van de effecten op beschermde flora en fauna en beschermde gebieden is uitgegaan van de bestaande situatie. Dit betekent dat het gewonnen materiaal per boot wordt afgevoerd en dat de oostoever van de plas niet als aanlegplaats wordt gebruikt of anderszins wordt betreden. Daar bevindt zich namelijk een terrein van Natuurmonumenten met het natuurdoeltype Kruiden- en faunarijk grasland. Verlies van areaal of kwaliteit hiervan mag niet optreden.

Ook is er van uitgegaan dat de intensiteit van de werkzaamheden in de Valeplas gelijk blijft. De plas vervult namelijk een belangrijke functie als rustgebied voor niet-broedende futen, aalscholvers, kolganzen, grauwe ganzen, smienten, tafeleenden en kuifeenden. Intensivering van werkzaamheden (bijv. ook tussen 23:00 en 06:00 uur werken) zal deze functie nadelig beïnvloeden. Dit moet zoveel als mogelijk worden voorkomen. Aanvullend kan de bestaande verstoring worden verminderd door in het winterhalfjaar (met name de periode december t/m februari) de werkzaamheden te beperken tot het deel van de Valeplas waar op dat moment geen vogels pleisteren.

Overigens is voor de zandwinning in de Valeplas al in 2008 een vergunning inzake de Natuurbeschermingswet verleend (aan RGV Delfstoffen B.V. (zaaknr. 2008-003579)).

Grindopslag op het fabrieksterrein

Op de plek waar het grind wordt opgeslagen bevinden zich geen beschermde soorten of habitattypen. Ook geen natuurdoeltypen. Mitigerende maatregelen zijn niet nodig.

Nieuwe aanlegsteiger

Op de plek waar de nieuwe aanlegsteiger komt is een kleine kans op het voorkomen van beschermde vissoorten (kleine modderkruiper, bittervoorn, bierpje en mogelijk rivierdonderpad). Door de bouw van de aanlegsteiger in het najaar uit te voeren treedt de minste verstoring op van aanwezige vissen. Het is buiten de voortplantingsperiode en buiten de winterrustperiode. In de directe omgeving is voldoende alternatief

leefgebied waar de dieren tijdens de uitvoering van de werkzaamheden terecht kunnen.

Sloop en renovatie van gebouwen

De sloop van de oude fabriekshal heeft geen effect op beschermde flora en fauna. Evenmin op beschermde gebieden of op natuurdoeltypen. Hiervoor zijn geen mitigerende maatregelen nodig. Bij de renovatie van het woonhuis op het fabrieksterrein wel. In de vegetatie aan het huis zijn diverse nesten van vogels aangetroffen. Renovatie moet daarom buiten het broedseizoen (maart-september) gebeuren, om broedende vogels te ontzien. Alternatief is het verwijderen van de vegetatie voor het broedseizoen, bijvoorbeeld in het begin van de winter. Vogels kunnen er dan geen nesten in maken, zodat de renovatie ook in het broedseizoen mogelijk is. Er dient dan nog wel vooraf aan de renovatie te worden gecontroleerd of huismussen onder de dakpannen nesten hebben. Die zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen, maar kunnen in de jaren tot de renovatie wel komen.

Stort van overmaat

Stort van overmaat kan vissen en watervogels verstoren die ter plaatse zijn. Om de dieren de gelegenheid te geven tijdig een veilig heenkomen te zoeken moet niet alles in één keer worden gestort, maar in fasen. Door eerst twee keer een kleine hoeveelheid te storten met een tussenpose van ongeveer een halve minuut worden de dieren opgeschrikt en zullen wegzwemmen of –vliegen. Een halve minuut na de tweede fase kan de volledige hoeveelheid overmaat worden gestort.

Creatie schiereilanden

Het maken van de schiereilanden met overmaat en terugloopspecie is een langzaam proces. Hierbij worden geen planten of dieren verstoord waarvoor mitigerende maatregelen nodig zijn.

6 Literatuur

- Emond, D., J.A. Inberg, D.M. Soes & L.S.A. Anema, 2010. Natuuronderzoek IJsselsprong. Inventarisatie flora en fauna in de Marswaard en Breed Water Zutphen. Rapport 09-210. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Freriks, A.A. (red.), 2009. Wetteksten Natuurbeschermingsrecht. Versie 19 februari 2009. Berghausen Pont, Amsterdam. Van Kessel, N., M. Dorenbosch & F. Spikmans, 2009. Vissen in Gelderse Natura 2000. Voorkomen en status van doelsoorten langs rivieren in Gelderland. Natuurbalans - Limes Divergens BV & Stichting RAVON, Nijmegen.
- Groot Bruinderink, G.W.T.A., C.J. de Vos, D.R. Lammertsma, G.J. Spek, R. Pouwels, A.J. Griffioen & T.J.A. Gies, 2007. Robuuste verbindingen en wilde hoefdieren. Verwachte aantallen hoefdieren en mogelijk overlast voor de landbouw, het verkeer en de diergezondheid. Alterra rapport 1506, Wageningen.
- Haarsma, A.J., 2008. Meervleermuizen rond de IJssel en Nederrijn. VZZ-rapport 2008.41. Zoogdiervereniging, Arnhem.
- Lensink, R., 2004. Beoordeling van effecten van veranderingen in het gebruik van recreatiegebied Rhederlaag (Giesbeek) in relatie tot de Vogelrichtlijn. Rapportnummer 04-112. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Lensink, R., R.C. Fijn, C. Heunks & J. van der Winden, 2008. Niet-broedvogels in de Gelderse Natura 2000-gebieden langs de grote rivieren. Achtergronden bij de factsheets. Rapport 08-085. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- LNv, 1993. Structuurschema Groene Ruimte: het landelijk gebied de moeite waard. Ministerie van LNv, Den Haag.
- LNv, 2009. Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, nr. 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- LNv, 2005a. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNv, Den Haag.
- LNv, 2005b. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNv, Den Haag.
- Provincie Gelderland, 2006. Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse Ecologische Hoofdstructuur. Provincie Gelderland, Arnhem.
- Schoppers, J., 2001. Vogels van de Rhederlaag bij Giesbeek met een samenvatting van de Valewaard en -plas. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- SOVON, 2010. Soortsbeschrijving: aantallen en ontwikkeling periode 2005-2008. Aalscholver, IJsvogel, Kwartelkoning, Porceleinhoen, Zwarte stern. Download van <http://www.sovon.nl> op 29/04/2010
- Spitzen - van der Sluijs, A.M., G.W. Willink, R. Creemers, F.G.W.A. Ottburg, R.J. de Boer, P.M.L. Pfaff, de Wild. W.W., D.J. Stronks, R.J.H. Schroder, M.T. de Vos, D.M. Soes, P. Frigge, R.P.J.H. Struijk & R. Zollinger, 2007. Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland 1985-2005. stichting RAVON, Nijmegen.

- van Eekelen, R., E.J.F. de Boer & R. Lensink, 2004. Beoordeling beschermde soorten in het recreatiegebied Rhederlaag (Giesbeek). Quick scan in het kader van de Flora- en faunawet. Rapportnummer 04-121. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- van Kessel, N., M. Dorenbosch & F. Spikmans, 2009. Vissen in Gelderse Natura 2000. Voorkomen en status van doelsoorten langs rivieren in Gelderland. Natuurbalans - Limes Divergens & Stichting RAVON, Nijmegen.
- Wensink, A.H., 2010. Zand- en grindinstallatie Valewaard BV en IJsselbeton Havikerwaard BV Locatie Havikerwaard in De Steeg. Akoestisch onderzoek vergunningaanvraag Wet milieubeheer. Rapport 2009132.R01. Wensink Akoestiek & Milieu, Doetinchem.

Bijlage 1 Wettelijk kader

1.1 Inleiding

In deze bijlage wordt in het kort beschreven wat de wettelijke kaders zijn voor opstellen van ecologische beoordelingen van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen.

In de natuurbeschermingswetgeving wordt een onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is in Nederland verankerd in de Flora- en faunawet (§ 1.2 van deze bijlage), de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998 (§ 1.3). Deze wetten vormen de Nederlandse invullingen van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen.

Ook wordt kort ingegaan op de betekenis van Rode lijsten (§ 1.4) en de Ecologische Hoofdstructuur (§ 1.5) bij ecologische toetsingen.

1.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. De Flora- en faunawet kent zowel een zorgplicht als verbodsbepalingen.

De zorgplicht geldt te allen tijde voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving, voor iedereen en in alle gevallen.

De verbodsbepalingen zijn gebaseerd op het 'nee, tenzij' principe. Dat betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn (zie kader).

Verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet (verkort)	
Artikel 8:	Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.
Artikel 9:	Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.
Artikel 10:	Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.
Artikel 11:	Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren.
Artikel 12:	Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.
Artikel 13:	Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van beschermde planten en dieren.

Artikel 75 bepaalt dat vrijstellingen en onthefingen van deze verbodsbepalingen kunnen worden verleend. Het toetsingskader hiervoor is vastgelegd in het Vrijstellingenbesluit. Er gelden verschillende regels voor verschillende categorieën werkzaamheden.

Er zijn vier beschermingsregimes corresponderend met vier groepen beschermde soorten (tabellen 1 t/m 3 en vogels).

Tabel 1. De algemene beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer. Ontheffing ten behoeve van andere activiteiten kan worden verleend, mits de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is ('lichte toetsing').

Tabel 2. De overige beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en van bestendig gebruik en beheer, als op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Anders is ontheffing noodzakelijk, na lichte toetsing.

Tabel 3. De strikt beschermde soorten

Dit zijn de planten- en diersoorten vermeld in Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit of in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Uit recente jurisprudentie blijkt dat de regels voor de Habitatrichtlijnsoorten nog strikter zijn¹

Voor bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit een vrijstelling, mits men werkt op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Voor ruimtelijke ingrepen is altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze kan worden verleend na een uitgebreide toetsing (zie onder).

Voor de soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt hetzelfde regime, met één grote beperking. Ontheffing of vrijstelling kan niet worden verleend voor ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer en gebruik, tenzij er (tevens) sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, of in het belang van het milieu, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of de bescherming van wilde flora en fauna. Voor deze groep soorten kan overigens geen vrijstellingen worden verleend voor artikel 10 (verontrusting).

Vogels. Alle inheemse vogels

Alle inheemse vogels zijn strikt beschermd. Ontheffing of vrijstelling kan alleen worden verkregen op grond van openbare veiligheid, volksgezondheid of bescherming van flora en fauna. De Vogelrichtlijn noemt zelfs geen dwingende redenen van groot openbaar belang als grond².

Dat betekent dat in beginsel alle activiteiten die kunnen leiden tot versterking of vernietiging van in gebruik zijnde nesten buiten het broedseizoen moeten worden uitgevoerd.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd³.

¹ Zie uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, 21 januari 2009 zaaknr. 200802863/1 en 13 mei 2009 nr. 200802624/1), en Rechtbank Arnhem, 27 oktober 2009 zaaknr. AWB 07/1013. Zie tevens de brief van het ministerie van LNV d.d. 26 augustus 2009 onder kenmerk ffw2009.corr.046 en de Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.

² Zie de vorige voetnoot.

³ Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.

De uitgebreide toetsing houdt in dat ontheffing alleen kan worden verleend als:

1. Er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
2. Er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is;
3. Er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang (zoals ruimtelijke ontwikkeling en inrichting);
4. Er zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen betekent het actief optreden om alle mogelijke schade aan een soort te voorkomen, zodanig dat geen wezenlijke negatieve invloed op de relevante populatie van de soort optreedt.

In veel gevallen kan voorkomen worden dat een ontheffing nodig is, als mitigerende maatregelen er voor zorgen dat de functionele leefomgeving van dieren in tact blijft. Vooral voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels is dit cruciaal (omdat er alleen ontheffing kan worden verkregen na zware toetsing).

1.3 Natuurbeschermingswet 1998⁴⁵

De Natuurbeschermingswet 1998 (kortweg: Nbwet) vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouden van bijzondere gebieden in Nederland.

Aanwijzing van gebieden

De Nbwet kent verschillende soorten beschermde gebieden. De belangrijkste zijn de Natura 2000-gebieden (oftewel Vogel- en Habitatrichtlijngebieden oftewel Speciale Beschermingszones) en de beschermde natuurmonumenten. De aanwijzingsbesluiten van deze gebieden bevatten een kaart en een toelichting, waarin de instandhoudingsdoelstellingen staan verwoord (zie www.minlnv.nl).

In de "oude" aanwijzingsbesluiten van Staats- en Beschermde natuurmonumenten worden de natuurwetenschappelijke waarde en het natuurschoon als grond voor de bescherming aangevoerd. Deze meer abstracte waarden blijven van kracht in de nieuwe Natura 2000-gebieden, voor zover zij voormalige Staats- of Beschermde natuurmonumenten omvatten. Deze waarden dienen bij toetsingen nader te worden geconcretiseerd.

Natura 2000-gebieden

Voor Natura 2000-gebieden dient een beheerplan te worden opgesteld. Daarin staat o.a. welke maatregelen nodig zijn om de natuurdoelen te halen en welk (bestaand en toekomstig) gebruik al dan niet vergunningplichtig is. Voor een groot aantal gebieden is een beheerplan in een ver gevorderd stadium van voorbereiding.

⁴ Hierbij is in belangrijke mate gebruik gemaakt van de brochure 'Algemene handreiking natuurbeschermingswet 1998' (LNV, 2005a. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.)

⁵ Op 1 februari 2009 is een wetswijziging van kracht geworden. De strekking daarvan is in deze paragraaf verwerkt.

Voor het uitvoeren van projecten en handelingen, die negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, is een vergunning nodig. Van negatieve effecten is sprake als, gelet op de instandhoudingsdoelen, habitattypen of leefgebied van soorten verslechterd of soorten significant worden verstoord. Deze bescherming geldt alleen voor habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Projecten en handelingen die de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied aantasten zijn in ieder geval vergunningplichtig.

Bij een besluit om een plan (bijvoorbeeld bestemmingsplan, streekplan, waterhuishoudingsplan) vast te stellen, moet rekening worden gehouden met de effecten op Natura 2000-gebieden en met het beheerplan.

Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden.

Habitattoets

Een vergunning kan pas worden afgegeven nadat een 'habitattoets'⁶ het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast.

In de 'oriëntatiefase' – voorheen ook wel 'voortoets' genoemd – wordt onderzocht of een activiteit, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, mogelijk schadelijke gevolgen heeft voor een Natura 2000-gebied en zo ja of deze gevolgen significant kunnen zijn. De gevolgen moeten worden beoordeeld in samenhang met die van andere plannen en projecten ('cumulatieve effecten').

Indien de oriëntatiefase uitwijst dat er geen effecten zijn, zijn er vanuit de Nbwet geen verdere verplichtingen of beperkingen voor de uitvoering van de activiteit. Wel kan het verstandig zijn om met het bevoegd gezag in overleg te treden, om te bezien of men zich in de conclusies van het uitgevoerde onderzoek kan vinden.

Als de verslechtering van habitattypen of het leefgebied van soorten niet-significant is en er geen significante verstoring optreedt, volgt een nadere toetsing (voorheen: 'verslechtings- en verstoringstoets'). In zo'n nadere toetsing worden de effecten gespecificeerd. Daarbij hoeft dan niet meer naar cumulatieve effecten te worden gekeken. Het bevoegd gezag beoordeelt of de effecten aanvaardbaar zijn of niet. Aan de vergunning kunnen beperkende voorwaarden (mitigatie en compensatie, zie onder) worden verbonden.

Als er een kans is op significante effecten volgt een 'passende beoordeling'. De passende beoordeling is veel uitgebreider. Op basis van de beste wetenschappelijke kennis dienen de effecten op de habitats en soorten te worden ingeschat, rekening houdend met cumulatieve effecten.

Als de passende beoordeling uitwijst dat er slechts beperkte effecten zijn, dan dient vergunning te worden aangevraagd, die wordt verleend indien de effecten aanvaardbaar worden geacht. Als er significante effecten zijn, dan mag vergunning alleen worden verleend als er voldaan is aan alle drie onderstaande ADC-criteria:

⁶ De termen habitattoets en oriëntatiefase staan niet in de wet. De passende beoordeling wel.

- Er zijn geen geschikte Alternatieven.
- Er is sprake van Dwingende redenen van groot openbaar belang, waaronder redenen van sociale en economische aard.
- Er is voorzien in exacte en tijdige Compensatie.

Als er sprake is van aantasting van een gebied dat is aangewezen ter bescherming van prioritair natuurlijk habitat of een prioritaire soort, dient eerst door de minister van LNV aan de Europese Commissie advies te worden gevraagd. Bovendien is het aantal redenen van groot openbaar belang beperkt.

Beschermde natuurmonumenten

Het toetsingskader voor beschermde natuurmonumenten is zeer vergelijkbaar, echter de procedure en de speelruimte van het bevoegd gezag wijken op enkele ondergeschikte punten af.

Zorgplicht

Artikel 19l legt aan iedereen een zorgplicht voor beschermde natuurgebieden op. Deze zorg houdt in ieder geval in dat ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat een handeling nadelige gevolgen heeft, verplicht is die handeling achterwege te laten of, als dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd, eventuele gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De nadelige handelingen hebben betrekking op de instandhoudingsdoelen in het geval van een Natura 2000-gebied en op de wezenlijke kenmerken in het geval van een beschermd natuurmonument.

1.4 Rode lijsten

Rode lijsten zijn geen wettelijke instrumenten, maar zijn sturend voor beleid. Zij dienen om prioriteiten in middelen en maatregelen te kunnen bepalen. Bij het beoordelen van maatregelen en ingrepen kunnen de Rode lijsten echter wel een belangrijke rol spelen. Er zijn nu landelijke Rode lijsten vastgesteld voor paddestoelen, korstmossen, mossen, vaatplanten, platwormen, land- en zoetwaterweekdieren, bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, libellen, sprinkhanen en krekels, steenvliegen, vissen, amfibieën, reptielen, zoogdieren en vogels (LNV 2009). Een aantal provincies heeft aanvullende provinciale Rode lijsten opgesteld.

Van soorten op de Rode lijst moet worden aangenomen dat negatieve effecten van ingrepen de gunstige staat van instandhouding relatief gemakkelijk in gevaar brengen. Waar het beschermde soorten betreft zal er dus extra aandacht aan mitigatie en compensatie moeten worden besteed. Bij niet-beschermde soorten of soortgroepen kunnen op grond van de zorgplicht extra maatregelen worden gevergd. Bij een aantal soortgroepen gaat het echter om tientallen of honderden moeilijk vast te stellen soorten, waardoor de waarde voor praktische toepassingen vaak beperkt is.

1.5 Ecologische Hoofdstructuur

De Planologische Kernbeslissing (PKB) Structuurschema Groene Ruimte (LNV 1993)⁷ bevat de doelstellingen, de hoofdlijnen en de belangrijkste maatregelen van het nationaal ruimtelijk beleid voor onder meer natuur en landschap. Onderdeel hiervan is de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die bestaat uit een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden verbonden door verbindingzones. De begrenzing van de EHS is een provinciale taak. De Ecologische Hoofdstructuur wordt in provinciale streekplannen uitgewerkt. Ruimtelijke plannen van gemeenten moeten hieraan worden getoetst. De EHS is de afgelopen jaren in gebiedsplannen nader begrensd (vaak op perceelsniveau), waarbij per begrensde eenheid natuurdoeltypen zijn aangewezen.

In de EHS geldt het 'nee, tenzij'-regime⁸. Nieuwe plannen, projecten of handelingen zijn niet toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. Hiervan kan alleen worden afgeweken als er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. In dat geval moet de initiatiefnemer maatregelen treffen om de nadelige effecten weg te nemen of te ondervangen, en waar dat niet volstaat te compenseren door het realiseren van gelijkwaardige gebieden, liefst in of nabij het aangetaste gebied. Ook financiële compensatie is mogelijk.

Literatuur

LNV, 1993. Structuurschema Groene Ruimte: het landelijk gebied de moeite waard. Ministerie van LNV, Den Haag.

LNV, 2009. Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, nr. 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

LNV, 2005a. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.

LNV, 2005b. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNV, Den Haag.

Freriks, A.A. (red.), 2009. Wetteksten Natuurbeschermingsrecht. Versie 19 februari 2009. Berghausen Pont, Amsterdam.

⁷ Zie tevens de Nota Ruimte, ministerie van VROM, 2004.

⁸ Zie de Spelregels EHS. Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS. Een gezamenlijke uitwerking van Rijk en provincies; mei 2007.

Bijlage 2 Gebiedsdocument

Essentietabel Natura 2000-gebied 038. Uiterwaarden IJssel

Kernopgaven

Opgave landschappelijke samenhang en interne compleetheid (Rivierengebied)

Versterken van landschappelijke samenhang binnen het rivierengebied en met omgeving door herstel van ecologische relaties tussen binnendijkse en buitendijkse gebieden. Verbinden van leefgebieden van amfibieën, leefgebieden van vissen, met bossen binnendijs, met moerassystemen op de Natte As, met hogere zandgronden en beeksystemen. Verder behoud van huidige slaapplekken en foerageergebieden vogels in komgronden, behoud en herstel binnen uiterwaarden van afwisseling tussen grootschalige én open gebieden met kleinschalige én half open gebieden. Herstel van evenwichtige verdeling met laaggelegen uiterwaarden (rietmoerassen en vochtige alluviale bossen) met hooggelegen uiterwaarden (met droge hardhoutooibossen) met nevengeulen en met diepe plassen bijvoorbeeld door herstel van erosie en sedimentatieprocessen, herstel van rivierdelta's én zoetwatergetijdengebied met voldoende doorstroming en overstromingsdynamiek én met doorgaande verbinding naar Europese achterland voor trekvis.

3.02	Waterplanten	Behoud beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden) H3260_B.
3.06	Krabbenscheer-begroeiingen	Behoud en uitbreiding van meren met krabbenscheer en fonteinkruiden H3150, in de vorm van strangen, in het bijzonder herstel van krabbenscheerbegroeiingen, ook als broedbiotoop van zwarte stern A197.
3.07	Vochtige alluviale bossen	Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen en essen-iepenbossen) *H91E0_A en *H91E0_B uitbreiden mede ten behoeve van bever H1337.
3.09	Vochtige graslanden	Herstel glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) H6510_B en blauwgraslanden H6410.
3.12	Plas-dras situaties	Behoud en uitbreiding areaal van plas-dras situaties en ondiep water voor eenden, kwartelkoning A122, porseleinhoen A119 en steltlopers.
3.13	Droge graslanden	Kwaliteitsverbetering en uitbreiding van stroomdalgraslanden *H6120, glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver) H6510_A.
3.14	Droge hardhoutooibossen	Ontwikkeling droge hardhoutooibossen H91F0: groter oppervlakte en kwaliteitsverbetering.

Instandhoudingsdoelstellingen

		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren	Kernopgaven		
Habitattypen										
H3150	Meren met krabbenscheer	-	>	>						
H3150	Meren met krabbenscheer	-	>	>				3.06		

[illegible]

A005	Fuut	-	=	=	220			
A017	Aalscholver	+	=	=	550			
A037	Kleine Zwaan	-	=	=	70	3.10		
A038	Wilde Zwaan	-	=	=	30	3.10		
A041	Kolgans	+	= (<)	=	16700	3.10		
A043	Grauwe Gans	+	= (<)	=	2600	3.10		
A050	Smient	+	= (<)	=	8300	3.10	3.12,W	
A051	Krakeend	+	=	=	100	3.12,W		
A052	Wintertaling	-	=	=	380	3.12,W		
A053	Wilde eend	+	=	=	2600	3.12,W		
A054	Pijlstaart	-	=	=	50	3.12,W		
A056	Slobeend	+	=	=	90	3.12,W		
A059	Tafeleend	--	=	=	450	3.12,W		
A061	Kuifeend	-	=	=	690	3.12,W		
A068	Nonnetje	-	=	=	20	3.12,W		
A125	Meerkoet	-	=	=	3600			
A130	Scholekster	--	=	=	210	3.12,W		
A142	Kievit	-	=	=	3400	3.12,W		
A156	Grutto	--	=	=	490	3.12,W		
A160	Wulp	+	=	=	230	3.12,W		
A162	Tureluur	-	=	=	30	3.12,W		

Legenda

W	Kernopgave met wateropgave
	Sense of urgency: beheeropgave
	Sense of urgency opgave m.b.t. watercondities
SVI landelijk	Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)
=	Behoudsdoelstelling
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
=(<)	Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering

deze tabel is gebaseerd op het ontwerp-aanwijzingsbesluit
Gebruik deze essentietabel in combinatie met de leeswijzer

Bijlage 3 EHS Gelderland

Kernkwaliteiten en omgevingscondities

Gedeputeerde Staten van Provincie Gelderland beoordelen of een aantasting van kernkwaliteiten en omgevingscondities van de EHS als significant is te beschouwen. Hierbij maken Gedeputeerde Staten onderscheid in enerzijds kernkwaliteiten en omgevingscondities behorende bij een specifieke locatie, het leefgebied van (benoemde) soorten en uitwisselingsmogelijkheden voor soorten en anderzijds in kernkwaliteiten die betrekking hebben op landschappelijke en landschapsecologische samenhang. De provincie beschouwt een ruimtelijke ingreep waarvoor een bestemmingsplan moet worden aangepast als een significante aantasting van kernkwaliteiten en omgevingscondities wanneer deze kan leiden tot de volgende effecten:

1. Een vermindering van areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die zijn aangewezen voor nieuwe natuur en agrarische natuur.
2. Een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingszones en tussen de verschillende leefgebieden in de overige delen van de EHS. In het bijzonder de vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen binnen het gehele bos- en natuurgebied van de Veluwe
3. Een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en als zodanig worden genoemd in de AmvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en Faunawet.
4. Een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid).
5. Een belemmering voor het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden.
6. Een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van HEN-wateren.
7. Een verandering van de grond- en oppervlaktewater-omstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewater situatie (verder) aantast.
8. Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (in geval de norm van 40 decibel wordt overschreden).

Gedeputeerde Staten maken op bovenstaande een uitzondering voor ondergeschikte uitbreidingen van bestaande functies wanneer deze uitbreidingen een gering effect hebben op bovenstaande kernkwaliteiten en omgevingscondities.

Specifiek voor de IJsselvallei geldt dat Gedeputeerde Staten voor onderstaande kernkwaliteiten het schaalniveau waarop een beoogde ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt, zullen afwegen tegen de gevolgen voor de kernkwaliteiten. Op basis hiervan zullen Gedeputeerde Staten beoordelen of een aantasting als significant is te beschouwen.

1. De grote variatie en de hoge kwaliteit van de aanwezige natte natuurterreinen en wateren (beken en sprengen), die samenhangt met de toevoer van grondwater uit de Veluwe.
2. De overgangen van de droge Veluwe naar de natte flanken en naar de IJssel(vallei) waarbinnen uitwisseling van planten en dieren mogelijk is, waarbinnen abiotische processen zo veel mogelijk ongestoord verlopen, en waarbinnen de natuur zich op de gehele gradiënt ontwikkelt. In het bijzonder in de Hattermer-, Wisselse, Beekberger- en Soerense poort.
3. Het vanuit ecologisch opzicht samenhangend geheel van landgoederen en beken in de Zuidelijke IJsselvallei, waarin soorten als de das, amfibieën en vleermuizen voorkomen.
4. Het goed bewaard gebleven reliëf en de daarmee samenhangende variatie en hoge kwaliteit van de natuur in de IJsseluiterwaarden. Met in deze uiterwaarden zowel gave kronkelwaarden met stroomdalgraslanden, hagen en hardhoutooibosjes, als goede kansen voor een grootschalige, weinig gestuurde natuurontwikkeling.

EHS-natuur, EHS-verweving en verbindingzones

De EHS bestaat uit drie onderdelen: EHS-natuur, EHS-verweving en ecologische verbindingzones. Voor het behoud en herstel van biodiversiteit in Gelderland zijn deze drie onderdelen van de EHS onlosmakelijk met elkaar verbonden. Soorten die gebonden zijn aan grotere natuurgebieden, vinden vooral een plek in EHS-natuur; EHS-verweving is van belang voor soorten die gebonden zijn aan gebieden waarin veel natuurelementen en natuurkwaliteiten verweven zijn met agrarisch en ander gebruik van het cultuurlandschap. Met de ecologische verbindingzones neemt de versnippering van de natuur af en ontstaan meer migratiemogelijkheden voor planten en dieren.

Robuuste verbindingen en Poorten van de Veluwe

Naast verbindingzones van provinciaal belang, zoals hiervoor aangegeven, zijn er ook

verbindingzones van nationaal belang. Deze zogenoemde Robuuste verbindingen en Poorten van de Veluwe zijn door het Rijk in de Nota Ruimte geïntroduceerd. Veelal vormen ze een versterking van een al bestaande ecologische verbindingzone. De planologische bescherming en reservering van de zoekzones voor Robuuste verbindingen en poorten zal gelijktijdig met de herbegrenzing van de EHS in een streekplanherziening worden vastgelegd. Een van de Veluwse Poorten ligt in de buurt van het plangebied, te weten de Haviker Poort.

De natuurdoeltypen

Om voldoende natuurkwaliteit te garanderen heeft de provincie zowel binnen als buiten de EHS aangegeven welke natuur ze waar nastreeft in de vorm van de zogenoemde natuurdoeltypen. Bij natuurdoeltypen gaat het om een samenhangend geheel van planten en dieren die horen bij de omstandigheden van een bepaald gebied.

Binnen de EHS is aan de hand van natuurdoeltypen de specifieke natuurdoelstelling van bestaande en te ontwikkelen bossen, natuurgebieden en cultuurlandschappen met natuurwaarden aangegeven. De natuurdoeltypen op een locatie behoren tot de kernkwaliteiten van die locatie. Tevens geven de natuurdoeltypen de ontwikkelingsopgave voor die locatie aan.

Bijlage 4 Veldformulier

Veldformulier <i>Quick Scan</i>		 Bureau Waardenburg bv Adviseurs voor ecologie & milieu Postbus 365, 4180 AD Culemborg T: 0575 512716, fax 0575 - 519849 e-mail: info@bureau.nl website: www.bureau.nl		Projectnr: 10-136		Naam plangebied: Havikerwaard	
Het gehele terrein vlakdekkend doorlopen? JA		Datum: 30 maart 2010		Medewerker: Dimitri Emond & Dennis Wansink			
Foto's gemaakt? JA		Begintijd: 09:00		Eindtijd: 17:00			
Gebruikte instrumenten/werktuigen: schepnet, verrekijker							
Gesproken met (omwonende/beheerder): JA							
Beschrijving plangebied		ja	nee	deels	nvt	opmerkingen	
beschrijving relatie plangebied met omgeving gemaakt?		x				Plan gebied ligt deels in N2000-gebied IJsseluitwaarden en in EHS	
beschrijving openheid terrein, verstoring gemaakt? mogelijkheden weidevogels, watervogels, wintervogels?		x					
beschrijving verschillende vegetaties gemaakt? samenstelling, structuur, voedselrijkdom		x				Graslanden, ruigtes, wilgenbos, rietzomen	
beschrijving vleermuislandschapselementen gemaakt? aanwezigheid (doorlopende) lanen, vaarten, dijken, bosschages		x					
beschrijving bos gemaakt? ouderdom, soorten, structuur mogelijkheden holbewoners					x	Geen bos aanwezig	
beschrijving watertype gemaakt? sloot, ven, breedte, kwel, bodemtype tijdelijkheid enz.		x					
beschrijving schuurtjes/gebouwtjes gemaakt? ouderdom, opbouw, tbv soorten mogelijkheden dierlijke bewoning		x				Alleen van te slopen gebouw	
Land- en watervegetatie							
controle beschermde planten let ook op (onbeschermde) Rode lijstsoorten		x					
controle waardplanten van beschermde vlinders, libellen, kevers		x					
Wateren							
controle zoetwatermosselen (bittervoorn broedkamers)				x		Alleen in oude zandwinplas en overslaghaven	
controle ei(sno)eren van salamanders, kikkers, padden, vissen				x		Alleen in oude zandwinplas en overslaghaven	
bemonstering amfibieën, vissen, waterkevers, libellenlarven met schepnet				x		Alleen in oude zandwinplas en overslaghaven	
bemonstering platte schijfhoren waterplanten uit sloten meenemen					x	Buiten bekend verspreidingsgebied	
Gebouwen, erven, verharding							
controle uilen, marters, zwaluwen geschiktheid, nesten, mest enz.		x				In te slopen huis, in buizen en bij takkenbossen	
controle vleermuizen invliegopeningen, verblijfplaatsen, mest, aanwezigheid		x				In te slopen huis	
controle daken op broedende meeuwen, sterns, steltlopers , eventueel navragen bij lokale groepen.					x		
controle plaatmateriaal, tegels, boomstammen omkeren voor amfibieën, reptielen en zoogdieren		x					
controle muurplanten		x					

Sporen e.d.					
controle holen en legers in grond, oever of onder waterlijn	x				
controle nesten vogel, dwerg/hazelmuis eekhoorn, mierenhopen, broeihopen	x				
controle boomholten vleermuizen, marters, uilen, andere holenbroeders	x				
controle pootafdrukken, krabsporen haren, veren, dode dieren	x				
controle uitwerpselen, braakballen prooi-resten, knaagsporen aan planten	x				
controle huidjes libellen, hagedissen, slangen		x			Te vroeg in het jaar
controle huisjes wijngaardslak				x	Buiten bekend verspreidingsgebied
bemonstering strooisel korfslakken (nb: zelden van toepassing)		x			Buiten bekend verspreidingsgebied
Opmerkingen (bijv. in kader gebruikte ontheffing FFW) (o.a. materiaal uit veld meegenomen voor determinatie?)					